

KLASS KAHE ÕPILASEGA

Tsirguliina keskkoolis sügisel 10. klassi enam ei avata.

Lk 4

LAULJATEL LÄKS SAAREMAAL HÄSTI

Saaremaal aset leidnud noorte lauljate konkursil Solistica jagus tunnustust nii Novella Hansoni õpilastele kui juhendajale endale. Žürii esimehele Mikk Targole torkas aga võistulaulmisel silma-kõrva häiriv suundumus.

Lk 6

Valgamaalane

laupäev, 30. jaanuar 2016 • nr 12 • hind 1,00 € • www.valgamaalane.ee

**ANNA
VIHJE**

tel 766 3888
vihje@valgamaalane.ee

Valgamaa apteekidest **vaktsiini ei saa**

REIN SÄINAS
rein.sainas@ajaleht.ee

Gripilaine kogub hoogu, enamikus apteekides on aga vaktsiin otsas. Eile õhtul oli seda vaid kümnes apteegis üle Eesti, Valgamaal aga pole enam üheski.

«Nõudlus on ületanud kogused, mida tootjad on Eestile planeerinud ning seetõttu on vaktsiin otsakorral. Portaaliid raviminfo.ee ja apteegiinfo.ee andmetel on gripivaktsiini saada ainult üksikutes ap-

teekides üle Eesti, ühtegi Valgamaa apteeki nende hulgas kahjuks ei ole,» kinnitas ravimiameti ravimiohutuse osakonna juhataja Ott Laius.

Ta lisas, et vaktsiini võib siiski järel olla perearstikeskustes ning haiglates. See- ga tasub inimestel oma perearstilt igaks juhuks üle küsida, kas vaktsineerimine on võimalik.

Küsimusele, kas lisa tellida ei saaks, vastas Laius, et see on keeruline. «Riikidele toodetavad kogused otsustatakse vara-

kult enne gripihooaja algust ning vaktsiini on võimalik hooaja kestel juurde saada ainult juhul, kui mõnes teises riigis on selge, et seda jääb üle. Sel juhul saab tootja tuua Eestisse täiendavaid annuseid, aga hooaja jooksul vaktsiini juurde ei toodeta.»

«Praegu tegelevadki tootjad tarnevõimaluste otsimisega, aga nad ei ole meile veel kinnitanud ei seda, et vaktsiini saab juurde, ega ka seda, et ei saa,» lisas Laius. Sama probleem on naabermaakonnas

Põhja-Lätis. «Kogu Vidzeme rajoonis tunnub vaktsiin otsas olevat,» ütles Põhja-Läti ajalehe Zieme-latvija ajakirjanik Aldis-Māris Dublāns

Samas kinnitas ta, et Lätis välja kuulutatud gripiepideemiast hoolimata Val- kas ega selle lähiümbruses olukord väga hull pole – ka näiteks lasteasutuste tööd pole haiguspuhang mõjutanud. «Riias on asi muidugi palju hullem,» nentis Läti ajakirjanik.

Terviseameti teatel oli möödunud aas-

ta neljandas kvartalis neid valgamaalasi, kes end õigeaegselt gripi eest kaitsesid, 163 ehk 0,5 protsenti elanikest.

«Kuna teist samavõrd tõhusat viisi enda kaitsmiseks gripi eest ei ole, siis riskirühmadesse kuuluvatele inimestele, kel- leks on kroonilisi haigusi põdevad inimesed, rasedad, väikelapsed ja eakad ning nõrgenenud immuunsüsteemiga inimes- tele soovitame küll igal aastal ja õigeaeg- selt ennast gripi eest kaitsta,» lausus ter- viseameti avalike suhete juht Iiris Saluri.

Armastus esimesest moositilgast

Koorene vaniljepuding nüüd
mõnusa mustika-põldmarja- ja
jõhvikakastmega.

farmi.ee

ILM TÄNA

Hommikul pilvkate tiheneb. Sajab peamiselt vihma. Puhub edelatuul 7–12 m/s, õhtul nõrgeneb. Õhutemperatuur on +2...+6°C.

P

ÕÖSEL
+3...+4

PÄEVAL
+2...+3

E

ÕÖSEL
0...+1

PÄEVAL
+1...+2

T

ÕÖSEL
-1...0

PÄEVAL
+3...+4

Suvine raamatumüük tõi tudengi ellu kannapöörde

SIRJE LEMMIK
sirjelemmik@ajaleht.ee

Valga gümnaasiumi vilistlane Taavi Tomson on üks tudengitest, kes suviti käinud USAs raamatuid müümas. Endisest nohikust – nagu ta ise ütleb – on saanud nüüd enesekindel ja ettevõtlik noormees, kes palju reisinud ja kel jagub juba raha ka investeerimiseks.

Kuidas sattusite osalema Southwesterni (SW) programmis?

«Sattusin sinna huvitava kombel. Olin enne sellest kuulnud ainult negatiivset. Ausalt öeldes pole see tagantjärele mõeldes mingi ime – arvestades seda, kui skeptiline ja negatiivne ma olin. Nohiku musternäide. Tegin küll sporti, aga pidevad vigastused mõjusid enesehinnangule väga laastavalt. Koolis oli mul ainult paar sõpra, kellega arutimänge mängisime. Raamatuid müüma minnes olin täielik vastand tüüpilisele müügimehele.

Suurt rolli SW programmi kandideerimisel mängis tüdrukusõber, kes oli seal ühel suvel juba käinud ning mind tublisti julgustas. Enne arvasin, et müük on ebameeldiv ja pealetükkiv pähemäärimine, ja et mulle see töö ei sobi. Infokohtumisel sain aga aru, et suhtlusoskus on oluline mistahes töö puhul, mida plaanin tulevikus teha.»

Kuidas algas teie tegevus selles valdkonnas?

«Pidin läbi tegema neljast intervjuust koosneva kandideerimisprogrammi. See tõi esile väga palju hirme, kuid oli suur väljakutse. Osalemise otsus oli kindlasti mu elu raskemaid. Olin just lõpetamas Tartu Ülikooli ning olemas oli tööpakkumine. Samas mõistsin, et 10 aasta pärast, mõeldes tagasi taolisest võimalusest loobumisele, kahetsen, et ennast proovile panna ei julgenud.

Hakkasingi lõputöö kirjutamise kõrvalt harjutama müügiteksti, õppima nii müügi- kui Ameerika kultuuri. Kohtusin kord nädalas juhendajaga, kes oli juba kolm aastat raamatuid müünud. Käisin kord nädalas Tartu Hugo Treffneri gümnaasiumis kohtumistel, kus Eesti parimad raamatumüüjad jagasid edukogemusi. 2012. aasta suvel läksingi esimest korda USAsse raamatuid müüma.

Suvi algas raamatumüüjatele Tennessee osariigi pealinnas Nashville'is, kus läbisime neli päeva kestva müügikunsti ja Ameerika kultuuri tutvustava intensiivkursuse.»

Kui laiahaardelise programmiga tegu on?

«See on suveprogramm, mis arendab rahvusvahelist müügi- ja suhtlusoskust ning ettevõtlikkust. See on alguse saanud USAs juba 19. sajandi teisel poolel ning kujutab endast üliõpilaste suvist võimalust õpinguteks raha koguda. Oma ala tipptegijatel saab põhjaliku ettevõtlus- ja müügikoolituse, seejärel on võimalus veeta suvi USAs reisides ja ükselt ukselt hariduslikke raamatuid müües.

Esimene eestlane, kes Southwesterni programmis osales ning koos USA tudengitega suvist Ameerikat avastas, oli Peep Vain. Nüüdseks on sellest paari Eesti üliõpilase suviseiklusest välja kasvanud üks Baltimaade edukamaid tudengiorganisatsioone, mille tegevuses kaasalöömisest on saanud rahvusvahelise elu- ja töökogemuse üle 2000 siinse tudengi.

Eestist on ülikooliajal USAs raamatuid müümas käinud nii tunnustatud arste, advokaate, investoreid,

õpetajaid, lauljaid kui teadlasi. Southwesterni vilistlaste rajatud on ka palju edukaid Eesti idufirmasid.»

Kui suur on teenistus?

«Sõltub täielikult iseendast. Mõnel päeval ei teeninud midagi, aga oma esimese suve parimal päeval teenisin üle 700 dollari. Müük on õpitav oskus, milles saab ennast aina edasi arendada. Teenistus sõltub sellest, kui töökas suudad olla, palju tahad pingutada ja kui hästi järgid juhendaja näpunäiteid. Mul on läinud väga hästi. Olen saanud rahastada oma õpinguid, palju reisida, investeerida ning katta sellest oma igapäevased väljaminekud.»

Milliseid põnevaid seiku on selles töös ette tulnud?

«Neid juhtub suviti iga päev. Iga inimene, kellega räägin, on erinev, ja juhtumeid on seinast seina. Kõige rohkem on meelde jäänud pered, kus vanemad olid lastele ülimalt lähedad eeskujud, andes mullegi tulevikuks pere loomisel inspiratsiooni.»

Kas olete isu täis reisinud?

«Kuna kasvasin kolme venna ja oma superemaga, siis varem ei olnudki Eestist ära käinud. Nüüd olen käinud tänu headele tulemustele Southwesterni programmis auhinnareisil Sharm el Sheikhis, Tais, Tenerifel ning kahel korral müügikoolitusel Türgis. Lisaks olen omal käel reisinud Inglismaal, Horvaatias ja USAs. Aprillis olen viimas oma ema Londonisse ühe maailma väljapaistvaima enesearengutreeneri Anthony Robbinsi koolitusele.

Iga suvi olen saanud töötada erinevas USA piirkonnas. Iga osariik erineb väga oma kultuuri, kliima, inimeste ja elamuste poolest. Esimesel suvel tegin müügitööd New Mexico osariigis, teisel Alabamas, kolmandal Lõuna-Dakotas ja

Oklahomas ning 2014. aasta suvel Californias ja ka Kanada Alberta provintsis.»

Kas teenistus on võimaldanud ka investeerida?

«Jah. See on üks SW põhimõtetest, et tudengid saaksid ka investeerimiskogemuse. Alustasin investeerimisega kohe pärast esimest suve. Olen keskendunud peamiselt rahavoo kasvatamisele, et saavutada olukord, kus ei pea töötama raha eest, vaid raha töötab sinu eest, nii et investeringute pealt saab teatud aja tagant tasu. Ise olen olnud dividendiaksiad ja välja andnud nii lühi- kui pikajärgi laene, millelt teenin intressitulu.

Tuleval aastal on plaanis soetada esimene kinnisvara, et saada üüritulu.»

Milllega veel olete tegelenud ja mida õppinud?

«Sündisin Tallinnas, varsti pärast seda kolis mu pere Valka. 2009. aastal lõpetasin Valga gümnaasiumi. Huvi meditsiini vastu süvenes 11. klassis, kuid jäin siiski napilt arstiteaduskonnast välja.

Kuna mulle on alati meeldinud inimesi aidata, asusin õppima Tartu Ülikooli füsioteraapia erialale. Diplom sai kätte 2012. aastal. 2014. aastal õnnestus mul osaleda praktilisel kursusel mainekas Vanderbilti ülikoolis USAs. Olen 24aastane ning õpin praegu ettevõtluskõrgkoolis Mainori ärijuhtimist ja turundust.

Olen kaks aastat tegelenud annetuste kogumisega SOS Lasteküla Eesti ühingule. SW programmiga olen minemas USAsse raamatuid müüma viiendat suve. Et keha ja vaim värskena hoida, käin aktiivselt Tartus crossfit-trennis, ujumas ning joogas.»

Kas teil on plaanis oma kogemustest tulla rääkima ka Valga koolinoortele?

«Jah, kuid kuupäev ei ole veel kindel.»

KUIDAS SAADA EDUKAKS?

Taavi Tomsoni soovitus

Usalda ennast. Ühiskonna surve ja teiste ootused on meil nii tugevalt kuklas, et iga asja tehes kummitab mõte: «Aga mida teised minust arvavad?» Teha tuleb seda, mida naudid, ja nautida seda, mida teed. Proovi lihtsalt iga päev olla natuke parem versioon iseendast, kui olid eile.

Võta vastu väljakutseid ja ära karda teha vigu. Meid kõiki ümbritseb lõpmatul hulgal võimalusi, aga suuremast osast me kinni ei haara. Peamine takistus on hirm läbi kukkuda. Edukad inimesed on alati valmis tegutsema, sest nad teavad, et tegutsedes saadab neid kas edu või läbikukkumine, mille tulemusena saadakse hea õppetund ja väärt kogemus.

Veeda aega inimestega, kes toovad sinus välja parima. Su ümber olevad inimesed kas aitavad sul muutusi ellu tuua või hoiavad sind tagasi. Väga häid sõpru, kes on sind valmis toetama, ei pea olema palju. On olemas lähedaid inimesi, kelle juures on midagi maagilist: nad suudavad sinus näha sinu parimat poolt. Kasulik on lugeda ka edukate inimeste autobiograafiaid.

NÄDALA SÜNDMUS

Nädala sündmus on Kaitseliidu Valgamaa maleva Metsniku välilasketiiru homne pidulik avamine. Tegemist on meeleolu lasketiiruga, kus ei pea enam pärast igit lasku binoklisle vaatama ega 300 meetri kaugusele märklauda juurde jalutama.

FOTO: REIN SÄINAS

KÜSITLUS

Mida arvate vallavolikogu otsusest Tsirguliina keskkooli korraldada ümber põhikooliks?

TRIIN ROSENBERG,
9. klassi õpilane

«Ma ei ole selle otsuse vastane. Otsusel on nii positiivseid kui negatiivseid külgi. Kuna õpilaste arv veelgi väheneb, mõjub see koolile halvasti. Samas ei näe kahe õpilasega klassil suurt mõtet. Isegi kui 10. klass oleks avatud, ei oleks ma õpinguid siin koolis jätanud.»

ROBIN ALTOSAAR,
9. klassi õpilane

«Minul on kindel plaan edasi õppima minna kutsehariduskeskusesse ja seetõttu see otsus mind isiklikult ei puuduta. Kohalikel oleks ehk lihtsam kodu lähedal koolis käia, kuid otstarbekusele tuleb ka mõelda, Valga pole ju kaugel. Valla poolt on see õige otsus.»

KAISA TIIRMAA,
9. klassi õpilane

«Arvan, et juba ammu polnud asjal mõtet, kui nii vähe õpilasi soovis gümnaasiumiosas jätkata. Mina poleks siin õpinguid jätanud. Soovin minna edasi õppima Tartusse, kus paremad arenguvõimalused. Tulevikus tahan astuda kõrgkooli. Majanduslikus mõttes oli valla otsus õige.»

KRISTEN KANEP,
9. klassi õpilane

«Olen erapooletu. Kui oleks 10. klass avatud, ehk oleks siin jätanud. Nüüd lähen gümnaasiumi kas Tartusse või Valka. Samas, ka Tsirguliina koolis saab hea hariduse, kui ise õppida tahad. Olen tahtnud kergelt läbi saada ja olen veidi võõrkeeltega hädas.»

ÕIE NÖMMIK,
õpetaja

«Olen selle otsuse pooldaja, juba paar aastat olen mõelnud, et võiks nii olla. Lapsi jääb vähemaks. Suuremates koolides on ka suuremad võimalused, kas või sotsiaalses mõttes. Otsus sündis paljude arutelude käigus. Kuna 9. klassi lõpetajatest enamik ei soovi siin koolis jätkata, on tehtud otsus igati mõistlik.»

Valgamaalane

Vabaduse 38, Valga 68204.
ajaleht@valgamaalane.ee, www.valgamaalane.ee

ANNA VIHJE:
vihje@valgamaalane.ee, tel 766 3888.
Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt toimetuses
E-R kl 9-17.

Sekretär/klienditeenindaja Tiina Saar
tel 766 1960, faks 766 1961 kuulutus@valgamaalane.ee.

Peatoimetaja Sirli Homuha, tel 766 1962.
Tegevtoimetaja Jaan Rapp, tel 766 1976.
Reporterid: Sirje Lemmik, Rein Säinas, Lea Margus,
Taavi Niitsee ja Liisi Ploom. Fotograaf Arvo Meeks.
Keeletoimetaja Aime Hõbeõjgi. Küljendaja Jüri Rüsülainen.
Reklaamitoimetuse peaspetsialist Ainar Tamm,
tel 766 1978, ainar.tamm@ajaleht.ee.
Müügispetsialist Viktoria Täht,
tel 766 1977, viktoriat.tah@ajaleht.ee
Müügispetsialist Kristel Reidla
tel 766 1967, kristel.reidla@ajaleht.ee

Ajalehe tellimine tel 766 1960.
Ajaleht ilmub kolm korda nädalas:
teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.
Kuutellimus eraisikule 7,90 €, juriidilisele isikule 11,00 € indeks 69849.
Trükk: AS Kroonpress, Tartu.
Väljaandja AS Postimees Grupp.
Juriidiline aadress:
Gildi 1, Tartu 51095, reg nr 10472757,
KM reg nr EE100046003, a/a EE71220022101281231, Swedbank,
e-post: ajaleht@ajaleht.ee, arvete e-post: arved@ajaleht.ee

Finantsjuht Pilvi Sume, tel 447 7099, pilvi.sume@ajaleht.ee.
Toimetuse ei tagasta ega retsenseeri kirju ja kaastöid ning jätab endale õiguse neid toimetada ja lühendada. Autori aadressi ja isikukoodi kaastöid ei honoreeri. Toimetuse ei vastuta kuulutuste ja reklaami sisu ning õigekirja eest. Kõik ajalehes avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Postimees Grupp Kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel 646 3363.

Aleksandr Berkis lõpetas mullu Riias tegutseva massaažitehnikaid õpetava Spa Schooli, mis andis rahvusvahelise diplomi, see tähendab õiguse tegutseda massöörina kogu Euroopas.

FOTO: LEA MARGUS

Uuele salongile andsid nime lavendlikarva seinad

LEA MARGUS
lea.margus@ajaleht.ee

Valgas tegutseb uus massaažisalong, kus oma teenuseid pakub rahvusvahelise diplomiga masseerija. Teenuste nimekiri on ühe väikelinna salongi kohta tavatult pikk ja muljetavaldav.

Müllersoni ärimaja teisel korrusel asuvas salongis harmoneerub lavendliaroom helevioletsete seinte tooniga – nimi Lavendli Paradiis näib seda väikest salongi täpselt iseloomustavat. Peale aroomi hõljub ruumis rohkem tajutav kui kuuldav idamaine meeloodia.

Kuigi nimi viitaks justkui paradiisile, võtab siseneja vastu asjaliku olemisega massöör, nooremapoolne mees – lätipärase nimega, kuid laitmatut eesti keelt rääkiv Aleksandr Berkis. Ruumi sisustus on mõneti tagasihoidlik, ometi väga meeldiv ja detailideni viimistletud. Olemas on kõik vajalik kvaliteetse ja teistest veidi eristuva teenuse pakkumiseks.

Lavendli Paradiis on Valga kesklinnas kliente vastu võtnud juba neli kuud, ja pakub mitme-

guseid massaažitooteid ja spaateenuseid. Valikus on näiteks klassikaline massaaž, peamassaaž, refleksoloogiline jalamassaaž, aroomi- ja laavakivimassaaž. Need on vaid mõned näited pikast nimestust.

Diplom lubab tegutseda kogu Euroopas

37aastane Berkis lõpetas mullu Riias tegutseva massaažitehnikaid õpetava Spa Schooli, mis andis rahvusvahelise diplomi, see tähendab õiguse tegutseda massöörina kogu Euroopas. Eelkõige aga soovis Berkis proovida kätt kodulinna ja nii ta septembris salongi avaski.

Kuidas siiani on läinud? «Ütleme nii, et esimene kuu oli vaikus. Pärast seda hakkas tasakesi kliente juurde tulema ja detsembrikuu oli juba väga hea,» näeb Berkis, et vaikselt alustatu on kenasti toimima hakanud. Palju reklaami ei ole salong teinud – olemas on Facebooki lehekülg ja massööri arvamus on, et parim reklaam on rahulolevad inimesed. Siiski on plaanis teha ka koduleht.

«Inimesed, kes siin käivad, ütlevad, et teen midagi teistmoodi. See võib tuleneda ka Riia koolitusest, mis võib olla veidi teistsugune. Ja teine asi – Valgas ei pakuta mujal salongides spaaprotseduure.»

Kuid millest tekkis hoopis teisel elualal tegutseval mehel mõte hakata pakkuma sellist teenust? Kas on eelnevalt kokku puudet spordi või meditsiiniga? «Spordiga tegelenud olen kogu aeg, sellest ka huvi füsioteraapia vastu. Õppima tahtsin minna juba ammu, kuid siiani ei olnud võimalust – perekond, lapsed ... töötama ka peab.»

Tegelikult tehnilise haridusega Berkis lisas, et pealegi ei olnud seitse-kaheksa aastat tagasi töötavale inimesele õppimiseks nii soodsaid võimalusi. Töö tehnik-mehaanikuna annab mehele piisavalt vabadust ka masseerijana tegutseda.

Massaažisalong on avatud oma jõududega – kõrvaliste toetusteta. Ehk seetõttu on see ka veidi raskem olnud. «Kõigepealt oli see ruum, kus tegime abikaasaga remondi. Valisime värvid. Nime saime nii, et rääkis Riias õpetajaga, et on selline ruum ja seinad lavendlivärvi, aga nime ei ole. Tema soovitas mulle nime Lavendli Paradiis, nii see tuli.»

Kas klient või patsient?

Lavendli Paradiisi, kunagise poliitliiniku teisele korrusele pääseb ka liikumiskustega inimesed, sest üles saab sõita mugavalt liftiga. Kas abisaaja on klient või patsient? «Kuidas inimene soo-

vib,» on Berkise sõnul sisetunde küsimus, «kuidas ta ennast tunneb: kas ta tuli puhkama või ennast ravima.»

Kohe kindlasti on vastsest salongist tuntavat leevendust saanud ennast nüüd juba püsikliendiks pidav Marek Lilleleht. Tal ei ole küll võrdlusemomenti teiste salongidega, kuid saab kindlalt väita, et tunneb ennast pärast massaaži paremini.

«Kuna minu istuv tööviis sunnib päev otsa arvuti ees olema, siis aeg-ajalt on abi vaja läinud. Massaaž ikka leevendab. Olen käinud juba mitu korda ja julgen soovitada – minule on sellest päris kõvasti kasu olnud,» on Lillelehel põhjust saadud teenusega rahul olla.

Väikelinnas Valgas on massööre mitu, ning küsimusele, kas ta konkurentsi pelgab, vastab Berkis, et ei oska seda veel praegu öelda. «Kes minu juures käivad, on enamasti käinud ka mujal. Neile meeldib nii siin kui teiste juures, kuid saan öelda, et hakkavad juba välja kujunema oma püsikliendid.»

Berkis, kelle elu moto on «Life is too short to be anything but happy» (tõlkes: elu on liiga lühike, et olla midagi muud kui õnnelik), loodab, et kliendid hakkavad tema lavendlikarva salongist parema tundega, kui nad sinna tulid.

TABATUD HETK

Praeguste ilmadega on pallimänguks väliloides soovitatavad vee-kindlad jalatsid ja pikk tokk – juhaks kui mänguvahend uppumismärke peaks ilmutama.

FOTO: ARVO MEEKS

3289

eurot Valga Selveris heategevuskampaania «Koos on kergem» käigus kogutud raha läheb Valga haiglale, kes kasutab seda raha laste taastusravi abivahendite ostuks. Kõik Selverid üle Eesti kogusid heategevuseks raha haiglate laste- või sünnitusosakondadele kokku rekordilised 113 500 eurot. Toetussummad kasvasid kõikides maakondades. Kokku koguti üle 9000 euro mullusest rohkem. (VM)

Valga linnavõim tõstis pedagoogide töötasu

Valga linnavolikogu kinnitas eile ühehäälselt linna eelarvest tasustatavate pedagoogide töötasu alammäära 15protsendilise tõusu võrreldes 2015. aastaga. Töötasu tõstetakse tagasiulatuvalt 1. jaanuarist 2016.

«2016. aasta linna eelarves on sellega arvestatud, et kohalikust eelarvest tasustatud kõrgharidusega pedagoogi töötasu alammäär on 2016. aastal 850 eurot kuus. Võrdluseks: 2015. aastal oli see 740 ja 2014. aastal 710 eurot kuus,» sõnas volikogus ettekandega esinenud Valga aselinnapea Lauri Drubinš.

Volikogu kehtestas ka kvalifikatsiooninõuetele vastavate kõrgharidusega lasteaiaõpetajate kuu töötasu alammäärad vastavalt atesteerimisel omistatud ametijärkudele. Need on nüüd noorempedagoogile 770, pedagoogile 850, vanempedagoogile 900 ja pedagoog-metoodikule 958 eurot kuus. Huvikoolis on kõrgharidusega pedagoogi töötasu alammäär on 850 eurot kuus.

Kohalikust eelarvest on tasustatud lasteadeade ja huvikoolide õpetajad ning üldhariduskoolide logopeedid, psühholoogid, abiõpetajad, pikapäevarühma õpetajad ja huvijuhid.

Haridustöötajate palgatõusu kommenteerides märkis Valga linna Kalev Härk, et palgatõusuga väärtustatakse ühelt poolt meie laste heaks tehtavat keerulist ja olulist tööd tegevaid inimesi, teisalt tõstetakse linna konkurentsivõimet töandjana.

Üldhariduskoolide õpetajate töötasu alammäär kinnitati vabariigi valitsuse määrusega 2016. aastaks 958 eurot kuus senise 900 euro asemel.

SIRJE LEMMIK

KÜSIMUS-VASTUS

Kui palju lisandus Kaitseliidu Valgamaa malevasse mullu uusi liikmeid?

TÖNIS ORG, major, maleva pealik:

«Maleva liikmeskond jätkab stabiilset kasvamist. Eelmisel aastal liitus malevaga 28 kaitseliitlast ja 12 naiskodukaitsjat. Maleva noorteorganisatsioonidega liitujaid oli ligemale 100.

Möödunud aasta lõpu seisuga kuulus Valgamaa malevasse 486 kaitseliitlast, 103 naiskodukaitsjat, 305 kodutütart ja 258 noorkotkast. Liikmete koguarv on 1152, mis moodustab maakonna elanikkonna üldarvust 3,6%.

Arvestades Valga maakonna elanike arvu kahanevat trendi, võib maleva jätkuvat kasvu pidada väga positiivseks. Loodame, et järjest paranevad väljaõppe tingimused, sealhulgas selle nädala lõpus avatav nüüdisaegne Metsniku välilasketiir, annavad 2016. aastal liikmeskonna kasvule hoogu veelgi juurde.»

Volikogus vahetus liige

SIRJE LEMMIK
sirje.lemmik@ajaleht.ee

Valga linnavolikogu Reformierakonna fraktsiooni liige Tarmo Post esitas avalduse lõpetada ennetähtaegselt tema volitused volikogu liikmena. Valga linna valimiskomisjon rahuldab tema soovialduse ning määras tema asemele volikogu liikmeks Leida Pettai.

Post oli valitud ka volikogu kultuuri- ja hariduskomisjoni esime-

heks, uueks kandidaadiks sellele kohale esitati Meelis Kattai. Salajase hääletamise teel 12 poolthäälega valitigi Kattai komisjoni esimeheks. «Valimine oli pisut ootamatu, kuid üritan selle auväärse ametiga hakkama saada ja volikogu liikmete usaldust õigustada,» sõnas Kattai.

Tarmo Post esindas linnavolikogu ka Valga kaugõppegümnaasiumi hooldekogus, volikogu valis uueks esindajaks hooldekogusse Leida Pettai.

Seoses Meelis Kattai tööleasumisega asutuse Valga Sport juhatajaks, esitas ta omakorda avalduse enda välja arvamiseks Valga linnavolikogu arengu- ja majanduskomisjonist. Volikogu otsusega kinnitati arengu- ja majanduskomisjoni liikmeks Leida Pettai.

Volikogu lõpetas ka Kattai volitused komisjonis, mis tegeleb spordiklubide toetustootlustega. Linnavalitsuse spordi- ja noorsootöökomisjoni liikmeks nimetati Kalev Luts.

ROCLITE
OSTA TALVEL – EHITA KEVADEL!

PARIM HIND!
Kõik müüriplokkid
47.90 €/m³

Ostetud plokkide hoiustamine tootja laos kevadeni tasuta.

Lisainfo www.roclite.eu või tel 5626 8338

GRUNDAR PUIT OÜ

Metsakinnistute ja raie ost
(sobivad ka osaliselt raiatud ja hüpoteegiga koormatud metsakinnistud)

Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel

Tel 525 9788 • harry@grundar.ee
faks 443 0376 • Tehnika 15, Paikuse

Otepää kandi sündmused said rahasüsti

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) toetab kokku 800 000 euroga viit kultuuri- ja kaheksat spordisündmust, mis toovad Eestisse rahvusvahelist publikut ja suurendavad välituristide ööbimisi Eestis.

Toetatud 13 sündmust prognoosivad tuua Eestisse kokku ligi 56 000 väliskülalast, kelle kaudu lisandub 187 500 ööbimist. Eestit kui turismimaad tutvustatakse välismaedias kajastuste abil 84 miljonile inimesele.

Kokku esitati rahvusvaheliste sündmuste korraldamise esimesse taotlusvooru 37 projekti, sellest 11 kultuuri- ja 26 spordisündmuste toetamiseks. Taotluste kogumaht oli üle 2 miljoni euro.

«Eriti tihe oli spordiprojektide konkurents ja valik tuli teha väga tugevate rahvusvaheliste spordisündmuste vahel,» ütles hindamiskomisjoni esimees, EASi turismiarenduskeskuse direktor Tarmo Mutso.

2016. aastal korraldatavatest spordisündmustest toetatakse poolpika Ironmani võistlust Otepääl, samuti osaliselt Otepää ümbruses peetavat Rally Estoniat, orienteerumise veteranide MMI, Kiviõli motofestivali ja ekstreemspordivõistlust Simple Session. 2017. aasta sündmustest said toetust Otepää MK-etapp murdmaasuusatamises, IBU CUPi lastesuusatamise võistlus ja orienteerumise MM.

Kultuurisündmustest saavad toetust kõik positiivse hinde saanud projektid: Saaremaa ooperipäevad 2016, Tallinn Music Weeki välisrundusprojekt, Weekend 2016 festival, Eestit muusikute maana tutvustav Järvi Akadeemiast välja kasvanud projekt ning 2018. aastal Tallinnas toimuv Euroopa koorifestival.

Mutso rõhutas, et taotluste hindamisel ei olnud oluline mitte sündmuse tähtsus kultuuri- või spordivaldkonnas arendamisel, vaid selle panus turismivaldkonnas eesmärkide täitmisel.

«Me ei arutanud, milline spordiala või kultuurisündmus on tähtsam kui teine. Kõige olulisem kriteerium oli, kes toob rohkem väliskülalisi ja rahvusvahelist tuntuust.»

Arvestati aga näiteks sündmuse mõju väliskülalastate ööbimiste arvu kasvatamisele ja teiste oluliste turisminäitajatele, nagu madalhooaja mõjude vähendamine, sündmuse ja Eesti kui turismimaana nähtavus rahvusvahelises meedias, sündmuse mõju väikese ja keskmise suurusega ettevõtete käibele.

«Mida rohkem teevad eri valdkondade ettevõtted koostööd, seda parem on külastuselamus ja seda eristuv Eesti turismimaana teiste sihtkohtade hulgas,» sõnas Mutso.

Toetuse summa ühe sündmuse kohta on 20 000–65 000 eurot, millele toetuse saaja peab lisama omafinantseeringu vähemalt 30 protsendi ulatuses. Toetatakse sündmuse turundamist välisriikides ja läbiviimist Eestis. (VM)

Kooli viimased kümnendikud: õppetükid peavad selged olema

SIRJE LEMMIK
sirje.lemmik@ajaleht.ee

Vaike-Liine Rehkal ja Sander Haas on Tsirguliina keskkooli viimased kümnendikud – sügisel koolis 10. klassi enam ei avata.

Tõlliste vallavolikogu võttis detsembrikuulise istungil vastu otsuse korraldada Tsirguliina keskkool ümber põhikooliks 2018. aasta septembrist. Kooli gümnaasiumiastme tegevus lõpetatakse järkjärgult kahe järgneva õppeaasta jooksul. Tänavu 10. klassi enam ei avata ning 2017. aastal ei avata ka 11. klassi.

Kooli direktor Heikki Järlik ütles, et tema on juba aastaid taolist otsust oodanud ja seepärast on ka selle toetaja. «Olen juba ammu olnud seisukohal, et taolised väikesed õpilaste arvuga klassid ei ole majanduslikult mõttekad, sest õpetajale peab ikkagi sama suurt palka maksma – ükskõik, kas klassis lapsi kaks või 20. Nagu mujalgi koolides, väheneb ka meie koolis laste arv pidevalt,» sõnas Järlik.

Põhjalikult kaalutud otsus

Koolijuhi kinnitusele ei tehtud otsust uisapäisa ega osapooltega arutamata. «Sel teemal oli seitsekaheksa erineva tasemega koosolekut. Teemat arutati õpilaste, õpetajate ja lastevanematega, kooli hoolekogu koosolekul, üldkoosolekul, vallavalitsuse komisjonides ja vallavolikogus. Otsus sündis kaalutletult ja kogukonna enamiku toetusel.»

Veendumust muudatuse vajalikkuses aitas Järliku sõnul süvendada see, et ka 9. klassi lõpetajad olnud enamuses seda meelt, et õpinguid Tsirguliinas ei jätkata. «Ainult üks õpilane viieteistkümnest ütles, et tuleks 10. klassi, kui see avataks. Teised ütlesid, et lähevad õppima kutsekoolidesse või proovivad mujale gümnaasiumidesse sisse saada. Kahju, et Valga gümnaasium pole meie õpilaste hulgas esimene valik, pigem Tartu koolid.»

Praegune 10. klass on aga maakonnas väikseima õpilaste arvuga – seal on vaid kaks õpilast. Kolmapäeval, kui Tsirguliina keskkooli jõudsin, oli äsja lõppenud söögivahetund ning 10. klassil alanud matemaatikatund. Vaike-Liine Rehkal ja Sander Haas nuputasid parajasti ülesande kallal. Nende tegemisi suunas matemaatikaõpetaja Öie Nõmmik.

Sooru neiu Vaike-Liine on Tsirguliina koolis käinud esimesest klassist alates ning tema soov on siin ka gümnaasium lõpetada. Enamik kolmeteistkümnest eelmisel kevadel 9. klassi lõpetanutest läks edasi õppima kutsekooli kas Valka või Tartusse, üks klassiõde jätkas õpinguid Valga gümnaasiumis. Tsirguliinas jätkas 10. klassis kooliteed ainult kaks noort.

Valikut mõjutas kodu lähedus

«Kui kuulsin, et mingil ajal olin ainult mina üksik, kes soovis 10. klassis jätkata, mõtlesin ka ise, et tuleb vist Valka kooli minna. Kuid siis lisandus veel Sander. Minule meeldib siin koolis õppida, saan õpetajatega hästi läbi, ka minu vanemad on selle kooli lõpetanud,» kinnitas Vaike-Liine.

Tema kinnitusele pole ka põh-

Vaike-Liine Rehkal ja Sander Haas jäävad Tsirguliina kooli ajalukku kui viimased gümnaasistid, kes lõpetavad keskkooli 2018. aasta kevadel. Noored ise kahe õpilasega klassis probleemi ei näe ning on arvamisel, et õpitulemused sõltuvad ikka iseendast ja tahtest õppida. Koostöö õpetajaga olevat aga palju parem, kui suurema õpilaste arvuga klassis.

FOTOD: SIRJE LEMMIK JA ARHIIV

ÕPILASTE ARV

	1. sept 2005	1. sept 2015
Õpilasi kokku	251	125
10.-12. klassis	51	12
		(10. kl 2, 11. kl 7, 12. kl 3)
		Allikas: Tsirguliina keskkool

just nuriseda koolist saadava hariduse kvaliteedi üle. «Olen kogu kooliaja õppimist tõsiselt võtnud ja pingutanud ning püüdnud neljaleviitele õppida. Kõik sõltub ikka sellest, kas tahad õppida – vägisi kedagi targaks ei tee.»

Sander rääkis, et otsust jätkata õpinguid Tsirguliina keskkoolis mõjutas eelkõige kodu lähedus ja harjumus. «Tulin siia kooli teise klassi poole aasta pealt ja olen koolikorralduse ning õpetajatega harjunud. Sõbrad ka siin koolis – see oli mulle otsuse tegemisel oluline.»

Küsimusele, kas kahekesi klassis olles õppetöö ka teistsugune on, vastasid mõlemad, et nemed küll ei tunnetata. «Õppimine on ikka õppimine. Mulle just meeldib, kui on väike klass. Lihtsam on õppida, saad õpetajalt kõike kohe küsida, kui midagi selgusetuks jääb. Olen arvestanud sellega, et igaks päevaks kõik koolitüki korralikult ära õpin. Minul pole küll vahet, kas klassis on kaks või kümme õpilast,» sõnas Vaike-Liine.

«Arvan, et kahekesi on tunduvalt parem kui kolmekümnekesi. Mina ei tunnetata mingit vahet, sest õppida tuleb nagunii,» lisas Sander.

Ka suhtlemispuuduse üle kumbki ei kurnud. «Saame omavahel hästi läbi ja suhtleme tihealt ka teiste klasside õpilastega. Osa kursusi on meil teistega koos, kõik tunnid ei ole ainult kaheke-

si,» lisas klassiõde. Peale õppimise, millesse Vaike-Liine väga tõsiselt suhtub, tegeleb ta klaveri- ja kitarrimängu ning laulmisega.

Nõudmistele järeleandmisi ei ole

Klassijuhataja ja matemaatikaõpetaja Öie Nõmmik lisas, et kuna õppetöö käib kursuste süsteemis, õpivad nad mitut õppeainet koos teiste klasside õpilastega. Näiteks keemiat ei õpi nad sel aastal, vaid alles järgmisel õppeaastal koos praeguse 11. klassiga. Geograafia-kursust võtavad läbi koos 11. klassiga ning bioloogiat koos 12. klassi õpilastega. «Vene, eesti ja inglise keel ning matemaatikatund on meil eraldi,» täpsustas Vaike-Liine.

Õpetaja sõnul ei tähenda väike klass seda, et õpilased tundides kergemini läbi saaksid. «Õppekvaliteet selle all ei kannata, sest ka nemed peavad omandama kõik nõutava. Nende õppimisest ja aine omandamisest on õpetajal palju parem ülevaade kui suure klassis. Kindlasti on õpetajaga suhtlemine tihedam, see sarnaneb rohkem juba individuaalsele õppele. Samas on mul täpne ülevaade ka nende teemast arusaamisest.»

Miinusena tõi ta aga välja võrdlusmomendi puudumise. «Eks õpilased tahavad ikka ennast üksteisega võrrelda ja võistelda. Kindlasti on kehvem läbi viia erinevaid teemaarendusi. Ehk ka

sotsiaalses pooles, suhtlemisfoonis jääb midagi vajaka,» arvas õpetaja.

Matemaatikatunni läbiviimisel ta aga küll mingeid erisusi pole täheldanud. «Käivad ikka tahvli juures ülesandeid lahendamaks – vahel nuputame aga kolmekesi koos.»

Direktor on õpetaja Nõmmikuga samal seisukohal. «Õpilaste arv klassis ei mõjuta õppekvaliteeti, esmane on ikka õpilase soov ainet omandada. Miinusena võib välja tuua puudujäägi sotsiaalses kapitalis. Väikeses klassis ei teki meeskonnavaimu, suhtlemisest ja kontaktidest jääb vajaka,» arvas Järlik.

Millised on aga kooli viimaste gümnaasistide tulevikuplaanid? Mõlemad kinnitasid, et pärast keskkooli lõpetamist jätkavad õpinguid. «Mina tahan õppima minna Tartu Ülikooli, eriala ei ole veel otsustanud. Koolis on lemmikaine inglise keel,» sõnas Vaike-Liine.

«Minul on eesmärk IT-kolledž, sest see ala väga huvitab. Kogu minu vaba aeg möödub juba praegu arvuti taga. Tean, et pean matemaatikas rohkem pingutama. Pea võtab, kuid tahtmisest jääb puudu. Hindend võiksid paremad olla, laiskus on mõnikord võimust võtnud,» oli Sander enesekriitiline.

Tsirguliina keskkooli direktor Heikki Järlik ütles, et on juba aastaid gümnaasiumiosa sulgemiseks valmis olnud ja peab muudatust ka majanduslikult mõttekaks.

Eile oli Valgas Saviaugu tänava tiigile loodud jäärada sõitjatele suletud. Rajareegleid tutvustavalt sildilt võis lugeda, et sulaga on jäälemine keelatud. FOTO: TAAVI NIITTEE

Jääradade rajaja võtab endale suure vastutuse

TAAVI NIITTEE
taavi.niittee@ajaleht.ee

Kuigi ilmataat on praegu nii külma- kui lumekraanid kinni keeranud, seisavad veekogud endiselt libeda jääkaane all, mis rallihuvilisi oma oskusi proovima meelitavad. Kuid mida tuleb seda tehes meeles pidada?

Veekogud jaotuvad laias laastus kolmeks: avalikeks, avalikuks kasutamiseks määratuks ning eraomandis olevateks. Kahe esimesega käib asi pealtnäha lihtsalt: juhul kui seda seadus või mõni muu õigusakt ei piira, on veekogu jääll mootorsõidukiga liikumine lubatud. Eraomandis oleva veekogu puhul tuleb küsida omaniku luba. Kuid nagu selliste asjadega ikka, päris nii mustvalgelt ja lihtsalt see asi alati ei käi. Näiteks võib kohalik omavalitsus oma haldusalas asuvatele veekogudele kehtestada ajutised piirangud. «Samuti võivad piirangud tuleneda muudest õigusaktidest, nagu näiteks looduskaitseseadus ja kaitsealal kaitse-eeskiri,» rääkis keskkonnaameti looduskaitse juhtivspetsialist Eleri Laidma.

Mis pole keelatud, on lubatud?
Juhul kui veekogu ei asu ühegi kaitseala territooriumil ning see on kantud avaliku või avalikuks kasutamiseks määratud veekogude registrisse, on veekogul mootorsõidukiga sõitmine lubatud ilma loata. Keerulisemaks lähevad asjad aga siis, kui keegi kavatab mõnele järvele rajada ametliku jääraja. Näiteks tuleb Laidma sõnul kõigepealt teha jää paksuse mõõtmised ning tulemus peab

JÄÄRAJAL SÕITJA MEELESPEA

- Sõites hoian piisavat pikivahet teiste sõidukitega.
- Igal juhul, jääll või maal, sõidan kaine peaga.
- Minu sõidukil on all korralikud nõuetele vastavad rehvid.
- Kinnitan turvavöö.
- Veendun, et minu sõiduk on tehniliselt korras.
- Eelistan jäärajal autot testida üksinda, sest kaasreisijate tegevus ja kilked võivad mu sõidule keskendumise võimet oluliselt häirida.

Allikas: Valga politseijaoskond

vastama samadele minimaalsetele nõuetele, nagu kõikidel liikluseks avatud jääteedel. Võttes ühe keskmise sõiduauto täismassiks 1,5–2,5 tonni, peaks jää veekogul olema vähemalt 23–24 sentimeetrit paks. Samuti vastutab jääraja tegija rajal ohutusnõuete täitmise eest. Jäärajal kasutatav tehnika peab olema tehniliselt korras, tähistatud peavad olema jäärajale sisene- ja väljumise kohad, liikumissuunad, jääle korruga lubatavate sõidukite arv ning nende vähimad pikivahed. «Ilmastikuolude muutumisel sedavõrd, et jääraja kasutamine võib ohustada veekogu seisundit, tuleb jääraja kasutamist lõpetada,» rääkis Laidma.

Lisaks rõhutas spetsialist, et jäätunud veekogul liikumine on ohtlik, ja inimene, kes lihtsalt otsustab teha jääraja selliselt, et sinna saab kontrollimatult igal ajal peale, võtab endale päris suure vastutuse.

Millal ja kellelt luba küsida?
Laidma sõnul pöördutakse keskkonnaameti poole taotlustega jääraja loomiseks peamiselt siis, kui veekogu on kaitstud või asub mõne kaitseala territooriumil. Samuti soovitas ta igasugused avalikud üritused, nagu näiteks jäärajavõistlused, kooskõlastada kohaliku omavalitsuse ja politseiga. Keskkonnainspektsiooni ava-

like suhete nõunik Leili Tuul soovitas aga kõigil neil, kes üldse plaanivad kuhugi järvejääle minna, kõigepealt infot otsida avalikust registrist aadressil register.keskkonnainfo.ee, kus saab nimeliselt veenduda, et veekogule ei kehti ükski piirang. Valga politseijaoskonna vanemliikluspolitseiniku Kaimar Karmi sõnul tuleks aga lisaks keskkonnaametile ja omavalitsusele ühendust võtta ka päästeametiga, kes vastutab siseveekogudel liiklemise ohutuse eest. Karmi teada laekus politseile jaanuari keskel vaid üks soov – rajada jäärada Valga linnas Saviaugu tänava tiigile. «Kooskõlastuse selleks andis Valga linnavalitsus.»

Politsei hoiab silma peal
«Politseile on teada populaarsemad kohad, kus jääll sõitu aegajalt teha püütakse, ent kus see keelatud on,» ütles Karm, kelle sõnul tehakse neisse paikadesse ka pistelisi kontrollkäike. Tema hinnangul on risk jäärajal õnnetusse sattuda tegelikult kordi kõrgem kui tavaliselt. «Libisemisse sattununa on sohver hoiatavad juhivad taastamisega ega suuda tähelepanu pöörata teistele jääll liiklejatele või näiteks pealtvaatajatele.» Samas on sõiduuskuste lihvimine tema arvates igati teretulnud tegevus, mis loodetavasti aitab nii mõnelgi juhil vältida sõi-

te, mis lõppevad kraavipervel, rattad taeva suunas. «Kindlasti tuleks aga taolisi harjutusi teha kohtades, kus selleks on ametlik luba, garanteeritud jää kandevõime, tähistatud ohtlikud kohad ja ohutu sõidurada.» Siinkohal ei saanud liikluspolitseinik mainimata jätta, et jääradade kõrval on suurem probleem ikkagi linnaliikluses sõidukitega ilunumbreid tegevad roolikeerajad. «Nende ebaseaduslik tegevus on viinud tihedamini liiklusohtlike olukordade kõrval ka reaalsete kahjudeni: puruks sõidetud piirded ja parklas mõlgitud sõidukid.»

Kaladele autod ei meeldi
«Jääraja kasutamisel tuleb kindlasti järgida veeseadusest tulenevaid nõudeid, mille kohaselt ei tohi veekogu jääkatet reostada ega risustada naftasaaduste, kemikaalide, jäätmete ja muude reoainetega,» rõhutas Laidma, kuna igasugune jääle sattunud küttus, õli või antifriis satub kevadel jää sulades veekogusse. Keskkonnainspektsiooni andmetel on reostajale võimalik määrata kuni 100 trahviühikut ehk kuni 400 eurot trahvi. Järveteadlase Arvo Tuvikese sõnul on igasugune kalade häirimine aga eriti kurjast veekogudes, kus esineb hapnikupuudus, mis tähendab, et kaladel on risk ummuksisse jääda. «Iga kiirem liigutus röövib kaladelt neile vajalikku energiat ja võib kahandada nende ellujäämisvõimalust,» ütles Tuvikene, kelle arvates on seetõttu jäärajasõidu keelustamine talve teisel poolel igati põhjendatud ettevaatusabinõu. Tuvikese sõnul on suurimas ohus just madalad taimestikku täis kasvanud järved, millel on nõrk läbivool. «Nendeks järvedeks on näiteks Jõgevamaal asuv Prossa järv, Harjumaal olev Kahala järv ja Viljandimaal olev Veisjärv.»

Tõrvase küla metsas müttasid kultuuriakadeemia tudengid

Viljandi kultuuriakadeemia rahvusliku ehituse tudengid tegid hiljuti Tõrvase küla metsas praktika käigus metsatööd päris arhailisel viisil, kasutades vaid käsisaagi ja kirvest ning vedades palke hobustega. Võru poolt ringiga üle Mustjõe silla tagasi Valga poole, Tõrvase külla sõites hakkasid tee ääres esmalt silma lihaveded, seejärel kostis hobuse hirmumine. Kui eemalt paistnud taluhoonetele lähemale jõudsin, hakkasid kostma ka kirvelöögid – andes märku, et olin jõudnud õigesse kohta. Metsa all, kus kaks töölooma – tugev eesti raskeveotõugu hobune koos kergema kondiga ristanatõugu paarilisega – vedasid välja palke, oli ametis hulk asjalikke noori mehi – Viljandi kultuuriakadeemia rahvusliku ehituse tudengeid. Siia, Lõuna-Eesti pea inimestühja külla tõi neid õppekavajärgne metsanduspraktika. Kahel päeval olidki käsil praktika ühe osana müravaba metsatöö päevad. Lahtiseletatult tähendab see, et metsa töötlemisel kasutatakse ainult käsisaagi ja kirvest, väljavedu käib arhailisel moel – hobustega. Kultuuriakadeemia õppejõud Priit-Kalev Parts, kes kogu tegevust haldab, rääkis, et lisaks sellele, et õppurid saavad praktiseerida unustusse kippuvaid töövõtteid, on tegevusel ka teine pool. «Sellel praktilisel on ka see mõte, et palkehutuspraktikaks materjali varuda,» oli õppejõud lahke infot jagama. «Katsume hoida sellist rütm, et eelmine lend teeb metsanduspraktika käigus järgmisele palgid ette ja paneb kuivama, järgmised saavad nendega harjutada, see tähendab palgipraktika käigus suitsusauna ehitada.» Rahvusliku ehituse üliõpilane Aigar Mätlik ütles praktika teisel müravabal päeval muiates, et eelmisel päeval pidevalt sadanud tüütu vihma käes tööd teha oli küll eriti hull. «Moraal oli täiesti all,» oli ta võimaline karmi kogemuse üle naljagi viskama. Parmu Ökoküla, mille piiridesse Tõrvase küla jääb, on küla eestvedaja Kalev Raudsepa hinnangul sarnaseks koostööks õige paik, kuna siin on naturaalmajandusel elustiilis suur osakaal ja suur soov on seda laadi arhailisi tegevusi siin veelgi ellu kutsuda. Kuidas sellega läheb, näitab tema sõnul aeg. Pikka aega inimestühjana seisnud Tõrvase küla kohta ütleb Raudsepp, et siin on nüüd üks suits ometi olemas. «Sellega on nii, et tuled külla elama ja saad kohe külavanemaks ka.»

LEA MARGUS

Viljandi kultuuriakadeemia rahvusliku ehituse tudengite talvepraktikal käis metsa väljavedu arhailisel moel – hobustega. Vasakul tegemisi ohjanud akadeemia õppejõud Priit-Kalev Parts. FOTO: LEA MARGUS

Otepää põtradest on elus vaid üks

Nüüdseks on detsembri alguses Otepää Winterplace'i talveparki toodud viiest põhjapõdrast surnud nädalaga neli noort looma. Ainsana ellujäänud isast loodetakse päästa antibiootikumidega. Kui kaks esimest looma surid 12tunnise vahega eelmise nädala neljapäeval ja kolmas selle nädala esmaspäeval, siis neljanda põhjapõdra võitlus lõppes eile. Talvepargi juhataja Siim Kalda sõnul on nüüdseks selgunud hukkunud loomade esialgsed lahkumistulemused. Põtradele olevat saatuslikuks saanud valest toidust tingitud nõrgenenud immuunsüsteem, mille tagajärjel hakkas nende organismis vahama toksiine väljastav bakter. «Teeme talle hetkel regulaarseid penitsilliinisüste ning esmaspäevaks peaks see kurb periood üht- või teistpidi lõpu saama,» rääkis ta viimase looma käekäigust. (VM)

AM TIMBER

ostab
KASVAVAT METSA ja VÕSA
(ka väheväärtuslikku),
METSAMATERJALI.

Tel 507 9940
amtimber001@hotmail.com

VESTMAN

P Ö L L U V A R A

OSTAME PÕLLUMAAD

5340 4975
polluvara@vestman.ee

www.vestman.ee

KEHRA AGRO

ostab
PÕLLUMAAD
üle Eesti

Parim hind!
Kiire tehing!

Tel 509 6173
Andrus

SRS Kaubandus OÜ

OSTAME PÕLLUMAAD
(võib olla koormatud rendilepinguga)
Maamüüjal võimalik jääda rentnikuks!

Pakkuda võib ka koos
metsa ja hüpoteegiga

PARIM HIND! KIIRE TEHING!

tel 506 9600 | ott@apslund.ee

REINPAUL www.reinpaul.ee

Otsime Valka
PLATSIMEISTRIT

Vajalik eelnev kopplaaduritöö kogemus

Pakume tööd aasta läbi ja konkurentsivõimelist palka.

CV palume saata: vaiko@reinpaul.ee
Lisainfo tel 5597 6806

Eestikeelne esitus tõi kõrge koha ja eripreemia

Saaremaal aset leidnud noorte lauljate konkursil Solistica jagus tunnustust nii Novella Hansoni õpilastele kui juhendajale endale.

Tõrva muusikakooli esindasid 22.–24. jaanuarini Kurressaares peetud konkursil õde-venda Laura Danilas ja Hans Markus Danilas. Mõlema juhendaja on Novella Hanson. Finaali pääses kolmaski tema õpilane, Pamela Paul, kes aga enne võistlust haigestus ega saanud osaleda.

Solistica on koolinoorte hulgas üks mainekamaid vokaalseid jõuproove. Seda näitab seegi, et konkursile laekus 148 demo, mille põhjal valiti välja 54 finaalapääsejat.

Mõlemad Tõrva muusikakooli õpilased saavutasid viienda koha: Laura 10.–12. ja Hans Markus 4.–6. klasside rühmas. Lisaks sai Hans Markus parima eesti muusika esitaja eripreemia, mille tõi talle Novella Hansoni laul «Krokodilli bluus». Ilmar Trulli sõnadele. Hanson ise aga sai eripreemia eakohase repertuaarivaliku eest.

«Väga rahul olen – kohad on ju ikkagi head,» kinnitas Hanson. Tema sõnul on tegu õiglase tulemusega: esikolmikusse jõudnud lauljad olnud seda väärt. Eriti uhke on ta Hans Markuse eripreemia üle. «Mina pean õigeks, et eesti lapsed eesti keeles laulavad. Olen kindel, et see aitab ka meie noormehel silma paista.»

Ka žürii esimees Mikko Targo kinnitas, et Hans Markuse suur pluss oli eesti keeles laulmine, tema sõnul võiks seda palju enam olla. «Et asja parandada, on plaanis kuulutada välja võimalus, et Eesti autorid saavad just Solistica artistidele kirjutada laule.»

Praegu on suur osa lauljatest Targo sõnul nii-öelda YouTube'i järgi õppijad. Paraku napib selle tagajärjel noortel pahatihti isikupära. «Sel korral tundus, et kolm-neli lauljat olid nagu üks inimene.»

Omal ajal ansambli Code One Eesti muusikataevasse lennutanud mees usub, et kollektiivile tõi edu just alustamine valgelt lehelt, lauldes originaalloomingut. «Algaja laulja puhul on oluline, et laulja leiaks end ja oma laulu.»

Teist korda Solistica žüriis olnud Targo sõnul võiks just see konkurss aidata areenile astuda isikupärsastel noortel. «Hea näide on kas või Gertu Pabbo, kes sàras sel konkursil, kui oli 14–15. Nüüd kuulub ta juba žüriisse.»

«Tänavust võistlust kokku võttes tõdes žürii esimees, et kuigi tase polnud just superhea, oli esinejate seas väga lootustandvaid soliste. «Usun, et nii mõnestki neist võib peagi juba kõnelda kui silmapaistvast lauljast. Seega võib öelda, et võistlus toodab head järelkasvu.»

JAAN RAPP

Karl Martin Sinijärv (vasakul) on veendunud, et suurel osal Herta Laipaiga loomingul ootab ees tubli tulevik ja ka tulevastel põlvkondadel on siin mõndagi avastamiseks. FOTO: LEA MARGUS

Värvikas seltskond meenutas austusega siitkandi kirjanikku

LEA MARGUS
lea.margus@ajaleht.ee

Reede keskpäeval Hummuli rahvamaja saali, kohvikustiilis mälestus-sünnimusele kogunenud seltskond ei olnud suur, ent igaüks oli siia tulnud põhjusega – näitamaks üles austust Hummuli mailt pärit armastatud kirjaniku vastu, keda koduselt Hertaks hüüti.

Meenutati 2008. aasta jaanuaris meie seast lahkunud Herta Laipaiga elu ja loomingut, tema lugude müstilist hoovust ja neis tajutavat kodukihelkonna rahvapärimeste hõngu.

Hummuli raamatukogu kauaegne töötaja Elmar Orav meenutas kohtumisi Hertaga, millest viimane – kirjaniku 85 aasta juubel Tõrva kirik-kammersaalis – oli päev, mil avati ka kirjaniku lugu-

de prototüübi Roiu Minni mälestusmärk Helme kalmistul, ning palju muud armastatud kirjanikuga ja tema loominguga seonduvat.

Ka Hummuli põhikooli endine õpetaja ja kodu-uurija Endla Miske kõneles huvitavalt oma õpilaste Laipaiga elu puudutavate uurimistööde kohta ja vahendas nende emotsioone – näitamaks, et Laipaiga looming on küllap ajatu ja eatu ning avaldab muljet ka nooremale põlvkonnale.

Veel meenutas Miske, kuidas koos õpilasega Hertal Tallinnas Külma tänavas, kus kirjanik tollal elas, külas käis. «Loomulikult ei saanud me seal viibides ülevaadet kogu tema eluloost, kuid Herta rääkis mõndagi tähenduslikku oma elust. Saime aimu, et kõige raskemad olid tema jaoks need üheksa aastat, mil ta oli otsekui aheldatud haige tütre külge,» andis õpetaja edasi Laipaiga kõneldut.

Ta lisas, et kõigel on ka teine pool. «Herta ütles ka, et see aeg sisendas talle eneseusku ja andis talle tagasi terve lapse,» Miske lisas, et vaatamata sellele või just

selle tõttu, et Laipaiga elu on olnud sedavõrd raske, et meist paljud ei oska seda ette kujutada, on ta oma teostes, mille hulka kuuluvad nii kunstmuinasjutud, ulmeluule kui legendid, olnud väga mitmekesine.

Herta Laipaik jäi ka kodust eemal viibides siiski kui nähtamatute sidemetega lapsepõlve kodukandi külge. Seda sidet võib selgelt tajuda Laipaiga loominguski. Legendid ja lood, mis jutustavad Kalmetimäest, salapärasest Rootsi kuninga sõjateest Aitsra-Kooriküla maadel, Ristimäe pulmarongide kohtumisest ja Helme kandi paikadest.

Väarikas külaline, Eesti Kirjanike Liidu esimees Karl Martin Sinijärv soovis esmalt palju õnne sünnipäevaks – lisades, et tema ei ole veel õppinud vahet tegema sünnipäeval ja sünniaastapäeval. «Eriti, kui tegemist on kirjanikuga.» Mõeldes sellega, et kirjanik elab ju justkui igavesti. «Arvan, et suurel osal Herta loomingust võib veel tublisti tulevikku olla ja ka tulevastel põlvkondadel on siin mõndagi avastamiseks.»

Sinijärve Hummulisse «meeli-

tada» ei olnudki valla kultuuritöötaja Anne Pai sõnutsi raske. «Minult on mitu inimest küsinud, mis nipiga, kuidas ma sellised mehed siia sain. See on lihtne! Inimesi tuleb kutsuda sinna, kus neil on huvitav. Mitte et kutsud lihtsalt tuntud inimese kuhugi kohale. Tuntud inimesel on ka tunded, eks ju?» viskas Pai nalja.

Teine külaline, ansamblist Metsatöll tuntud Lauri Õunapuu, alustas oma Laipaiga-meenutust uhke regilauluga kirjaniku sõnadel. Veel rääkis folkrokkar oma lemmikutest – hauakaevaja lugudest, mis meenutasid talle neid lugusid, mida tema vanaema-vanaisa jutustasid. Siis kui ta väike oli.

«Võib-olla oli see, mis mind Herta puhul paelus, just see jutustamise või kirjutamise oskus või tahtmine neid lugusid edasi anda nii, nagu üks korralik jutustaja seda peab tegema. Muidu mitte kõige parema akustikaga saalis kõlas Metsatõllu muusiku hääl ülivõimsalt.

Õunapuu on kümnekond aastat tagasi öelnud oma lemmiku, raamatu «Maarjakask» kohta: «Herta kirjutab maailma selliseks,

nagu ta võis olla hämaral ajal Helme kandis, kui veel soovaimud käisid ööhämaras vargsi külupoisse piilumas (käivad veel tänapäevani, meie ainult ei näe enam), ja see, et mees enne puu maharaiumist tema käest luba küsis, oli sama loomulik kui see, et maarjakase hing-näitsik inimese last kandes enam õdede-vendade juurde metsa jääda ei võinud ...»

Tõrva kirik-kammersaali eestvedaja Ilmar Kõverik rääkis oma kokkusaamistest Hertaga, kellega elas küllaltki ligistikku, ka viimastest aastatest. Lisaks oli võimalus osa saada huvitavast ettekandest kirjaniku ühe inspiratsiooniallika – vääris kivide ja poolvääris kivide – kohta. Kirjanikku saatis terve elu huvi kaunite kivide vastu.

Mälestussünnimuse korraldamisele aitasid kaasa Hummuli vallavalitsus, Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp, Hummuli põhikool ja Mulgi kultuuri instituut.

Herta Laipaik (Herta Leilia Kornev) sündis 29. jaanuaril 1921 aastal Hummuli vallas Kaprani suurtalus ning tema elusaatus oli sarnaselt teiste selle põlvkonna inimestega kõike muud kui kerge.

Linna toetus toob Juudase lavale tõsiseid tegijaid

LEA MARGUS
lea.margus@ajaleht.ee

Detsembris-jaanuaris said tõrvakad taas osaleda kodulinna kaasava eelarve hääletusel. Kaalukausil olnud kümnest ettepanekust valiti välja kolm. Suurima toetuse sai publi Juudas kontserdisari.

Hääletajatel oli võimalus valida kümne eripalgelise ettepaneku vahel, millest linna kaasava eelarve komisjoni otsuse põhjal leidis rahastuse kolm kultuuri- ja sportiprojekti summas 10 000 eurot. Komisjon võttis otsustamisel aluseks nii antud hääle arvu kui sündmuste elluviidavust selle aasta jooksul.

Nii saavadki 2016. aasta eelarvest rahastuse publi Juudas kontserdisari summas 5000 eurot, 31. juulil Vanamõisa järve ääres toimuv retrovideodisko summas 3000 eurot ja 11. juunil korraldatav ekstreemjooks summas 2000 eurot.

Tõrva linnapea Maido Ruusmanni sõnul on tänavuse kaasava

Kultuuripubi Juudas Tõrva äärelinnas

FOTO: LEA MARGUS

eelarve protsessil selge eesmärk: leida eripalgelisi võimalusi Tõrva linna 90. sünnipäeva tähistamiseks. «Loodan, et rahastuse saanud üritused rikastavad oluliselt linna spordi- ja kultuurielu, pakuvad tõrvakatele ja Tõrva sõpradele võimalusi siin oma vaba aja veetmiseks ning on piisavalt väärrikad linna juubeli tähistamiseks.»

Pubi Juudas üks omanikke Elton Pullerits ei saa kontserdisarja esinejatest rääkides esialgu veel kindlaid nimesid välja käia. «Kuna ametliku kinnituse rahastuse kohta saime alles kolmapäeval, konkreetsemaid plaane hakkame alles tegema,» ütles ta ja lisas, et mõtteid loomulikult on. Praegu on pubis esinejad organiseeritud

nii nagu varasematel aastatel – umbes kaks kuud ette.

«Veebruaris on tulemas kontsert kohalike osalusega ansambli-tega Connectors ja Hangover. Märtsiks on kinnitatud ka bluusi-õhtu Soome duoga Black River Bluesman, keda soojendab oma žanri tipptegija Andres Roots koos Terepiga. Lisaks on märtsis tulemas veel Reket, soojendab Sammalhabe,» jagas Pullerits esialgselt paigas olevat kava.

Pullerits lisas, et praegu käivad läbirääkimised pubikülastajate lemmiku Driveniga. Kindlalt on paigas mõned klubi- ja teemaõhtud ning mais on Juudasesse oodata Jamaica päritolu tantsumuusikastiili ehk ska-muusikat viljelevat bändi Saksamaalt. Lisaraha annab tema sõnul enesekindlust üritusi julgemalt ja suuremalt ette võtta. Oluliseks peab Pullerits sealjuures muusikasündmuste ajastust, et rahvast maksimaalselt majja tuua.

«Nüüd, kui linnalt on kindel vastus olemas, annab lisaraha saamine võimaluse vaadata ka

kuulsamate artistide poole,» käis Pubi eestvedaja välja nagu lubadusena. «Peame veel kambaga kokku istuma ja arutama, aga endal on mõttes näiteks Genka, Pedigree, Meister Jaan.» Summadest, mida esinejad küsivad, ei saa Pullerits siiski rääkida. Esmalt tuleb hinnapakkumisi võtta ja see määrab tema sõnul ka valiku.

Esinejate nimekiri, kes Pullerits sõnul kaalumisele tuleks ja ka publi kontseptsiooniga sobivad, on aga pikk ja aukartust äratav.

«Orelipoiss, Ans. Andur, Bombillaz, A-rühm, Genka, Leslie da Bass, Hu?, J.M.K.E., DVPH, Number Ö, Angus, Vaiko Eplik, Talbot, 5 Loops, Chalice, Elephants From Neptune, Winny Puhh, Tallinn Daggers, Singer Vinger, Metsatöll, Super Hot Cosmos Blues Band, Dagö, Lenna, Öösorr, Külalised, Pedigree ja nii edasi on need nimed, kelle poole saame vaadata,» loetles ta.

Keda Tõrva inimesed linna juubeliaastal Juudases näha ja kuulda saavad, sõltub juba konkreetsematest kokkulepetest.

Värske õhk ja korralik uni peletavad viirused

BIRGIT ITSE
birgit.itse@ajaleht.ee

Kõha, nohu, peavalu ja valus kurk – neil, kes ei soovi endale ühelgi aastajal sääraseid kaaslasti, soovib Apotheka apteeker Kerli Valge kiiresti mõelda organismi kaitsevõime tugevdamisele.

Kuigi alus immuunsuse tugevdamisele tuleb panna suvel ehk liikuda palju värskes õhus, olla päikse käes, süüa värsked marju ning puu- ja köögivilju, soovib Valge kaitsevõime tugevana hoidmiseks palju liikuda ja magada ka talvel. «Tasakaalustatud toitumine ja tervislik eluviis hoiavad immuunsüsteemi korras, kuid tihti peale üksnes sellest ei piisa,» märgib ta.

Silmi kissitama panevas jaanuaripäikeses tundub vihmana alla sadav kevadväsimus kaugel. Et organism jaksaks suveni vastu pidada, soovib Valge korrapäraseid treeninguid, vererõhu kontrolli ja heale unele tähelepanu pööramist. «Uuringud on näida-

nud, et inimene, kes magab seitse kuni kaheksa tundi ööpäevas ja kellel on parem uni, on ka tervem,» selgitab ta.

Valge rõhutab, et korralikult magamine aitab hoida immuunsüsteemi tugeva ja siis ei hakka ka viirushaigused kergesti külge. «Kui magad, siis sinu keha taastub. Lisaks leevendab magamine stressi,» lisab ta.

Teiseks oluliseks asjaoluks peab Valge toitumist. Tavaliste puu- ja köögiviljade kõrval soovib ta tarbida tsitruselisi, teravilju ja tervislikke rasvu.

D-vitamiini koguse suurendamiseks võiks roogades olla muna-kollast, kalamaksaõli ja pärm. «Spetsialistid kinnitavad, et puu- ja juurvilja söömine aitab suurendada antioksidantide kogust organismis ja see omakorda hävitab vabad radikaalid juba eos,» selgitab ta.

Immuunsüsteemi tähtsat koostisosa tsinki leidub mereandides, lihas, pähklites, munas ja teraviljades.

«Kui sa kahtlustad, et ei saa toidust kätte kõiki vajalikke aineid, sest sulle ei meeldi teraviljatoode või köögiviljad, oleks hea lisada oma igapäevamenüüsse vitamiine,» soovib apteeker.

Organismi üldiseks turgutamiseks ja tugevdamiseks sobib

Et organismi kaitsevõimet võimalikult tugevana hoida, tuleks ka talvel palju liikuda. Üks võimalus on teha seda kelgumäel.

FOTO: REIN SÄINAS

Valge hinnangul hästi multivitaamiinikuur. Küllaldaseks peab ta neljanädalast järjestikust multivitaamiinide tarvitamist. «Siis võib vahet pidada,» lisab ta.

Peale organismi immuunsüsteemi tugevdamise on C-vitamiinist abi ka naha ja igemete tervises ning raua imendumisel. Valge ütlust mööda on apteekides C-vitamiini saada erinevas annuses tablettide, närimistablettide ja lahustuvate tablettidena.

Valge nõustub ekspertidega, kelle hinnangul küllaldane kogus

D-vitamiini organismis mängib väga olulist osa viirustest hoidumisel. «Kuna päikesevalgust on vähe, suureneb ka D-vitamiini vajadus, sest nahas olevast eelühendist ei suuda keha seda enam nii palju sünteesida,» selgitab ta.

Kuigi talvisel ajal vähese päe-va valgusega põhjamaistes riikides soovitatakse D-vitamiini juurde võtta septembrist aprillini, pole praegugi hilja seda võtma hakata.

Valge märgib, et ka looduslike toidulisandite seas leidub immuunsüsteemi tugevdajaid. Hea

abimees on näiteks punase päevakübara tinktuur või siis tabletid. «Need kiirendavad ka organismi haigusjärgset taastumist,» lisab ta.

Kuuri pikkuseks võiks Valge ütlust mööda olla kuni 30 päeva, siis võiks vahet pidada ja vajadusel kuuri korrata.

Probiootikumide puhul on tuntud ja teada nende soodne mõju organismi seedetegevusele, kuid Valge selgitusel on nende kasu laiem, sest soolestiku mikrofloorat taastades ja tasakaalustades aitavad nad kaasa vitamiini-

de ja mineraalainete normaalsele imendumisele.

Valge silmis on immuunsuse tugevdamisel endiselt au sees kõik vanad ja tuntud abivahendid, nagu küüslauk kõrvõimalikul moel. Neid, kes pelgavad vänet lõhna, julgustab ta proovima lõhnatuid küüslaugukapsleid.

Kui küüslaugu spetsiifiline lõhn pole probleem, võib seda kasutada naturaalsel kujul, aga ka pressitud tablettidena. «Igal juhul saab abi ja nõu küsida apteegist,» sõnab Valge.

Kuivad silmad või ähmane nägemine – kust saab hädaline sellele murele abi?

ANNIKA POLDRE
annika.poldre@ajaleht.ee

Silmaarsti juurde satub sageli inimesi murega, et silmades on liiva-tunne või jooksevad silmad vett või läheb vaja prille. Just nende hädade puhul aga ei pea ootama silmaarsti vastuvõtule pääsemist, vaid abi saab palju kiiremini silmaõelt või optometristilt.

«Esmane käik võiks olla optometristi juurde, kui inimene tunneb, et nägemine pole enam nii hea kui varem,» ütleb optometrist Moonika Puusild, kelle põhiülesanne ongi patsiendi nägemisfunktsiooni uurimine ja korrigeerimine prillidega. Terve silma prillivajadus ei ole haigus. Kui prillikandja ei näe enam nii hästi, kui tahaks, tuleks samuti minna kõigepealt optometristi vastuvõtule, sest põhjus võib olla vaid nõrkades prillides.

«Vastuvõtule on soovitatav kaasa võtta kasutusel olevad prillid,» räägib Puusild. «Seda on tarvis, et teha kindlaks, kas nägemine on varasemaga võrreldes muutunud.» Optometrist mõeldab silmarõhku ja vajadusel suunab lisauuringutele. Kui prillid ei suuda korrigeerida patsiendi nägemist, võib tegu olla silmahäigusega. Siis saadab optometrist patsiendi edasi silmaarsti juurde, ise haigusi diagnoosimata ja ravimata.

Puusild ütleb, et hämaruski koormab silmi, seetõttu ei ole soovitatav vaadata telerit pimedas

SOOVITUSED

kui silmad kipitavad ja jooksevad vett

- Kui töötate arvutiga, tehke pause ja vaadake kaugusesse, et anda silmadele puhkust.
- Jooge vett: optimaalne soovitus on kaheksa klaasi päevas.
- Hoiduge ärritajatest, nagu näiteks tolm, õietolm, suits ja muud lenduvad osakesed.
- Asetage kord-paar päevas silmadele sooja mähised.
- Pöörake tähelepanu silmahügieenile, abiks võivad olla pehmed eelniisutatud steriilsed puhastuslapid.

Allikas: Alcon Pharmaceuticals

toas, vaid ruum peaks olema valgustatud. Lamp asetsegu nii, et selle valgus ekraanilt võimalikult vähe peegelduks.

Arvutikuvarile peaks valgus samuti langema küljelt, mitte otse ega istuja selja tagant, ja ekraan võiks jääda silmadest allapoole.

«Inimene tunneb ise väga hästi, kui silmad on kuivad,» ütleb Pärnu haigla kirurgiakliiniku silmaõde Heili Põdra ja loetleb tunnuseid: silmas on liivatera- või purutunne, silmad jooksevad vett, sügelevad, on punased. Need sümptomid ilmnevad enamasti siis, kui vanust üle 40 aasta.

Kuivad silmad võivad olla paljudel arvutiga töötavatel inimestel. Silmi ärritavad konditsioneer või päeavalguslambid, aga ka pikalt kestnud näputöö, teleri ja nutiseadmete vaatamine. Vahel on silmad tundlikud pärast silmaoperatsiooni või ravimite mõjul, kui-

vad silmad võivad kaasneda selliste haigustega nagu diabeet, reuma, kilpnäärmehaigused, mõnikord on põhjuseks ealised iseärasused. Riskirühma, keda silmaõde kuivus ohustab, kuuluvad kontaktläätsede kandjadki.

«Kuivad silmad on paljudel,» sõnab õde. «Mõnel jääbki see probleemiks elu lõpuni, mõnel kaob pärast järjekindlat ja hoolsat tilkade kasutamist.»

Selliste silmahädade puhul pole mõtet kurvastada, et silmaarsti vastuvõtule on pikk järjekord. Siis tuleks hoopis panna enast kirja nõustamisele silmaarsti õe juurde. «Inimesed ei tea seda võimalust ja ootavad silmaarsti järjekorras. Arsti vastuvõtul aga algabki patsiendi jutt tihti kuiva silma sümptomitest,» kõneleb Põdra.

Õde teeb vajadusel patsiendile testi, pannes talle silmalau ääre alla testriba. Selle abil saab viie

minuti jooksul teada, kui palju tekib pisaraid. Test on osa haigusnähtude diagnostikast.

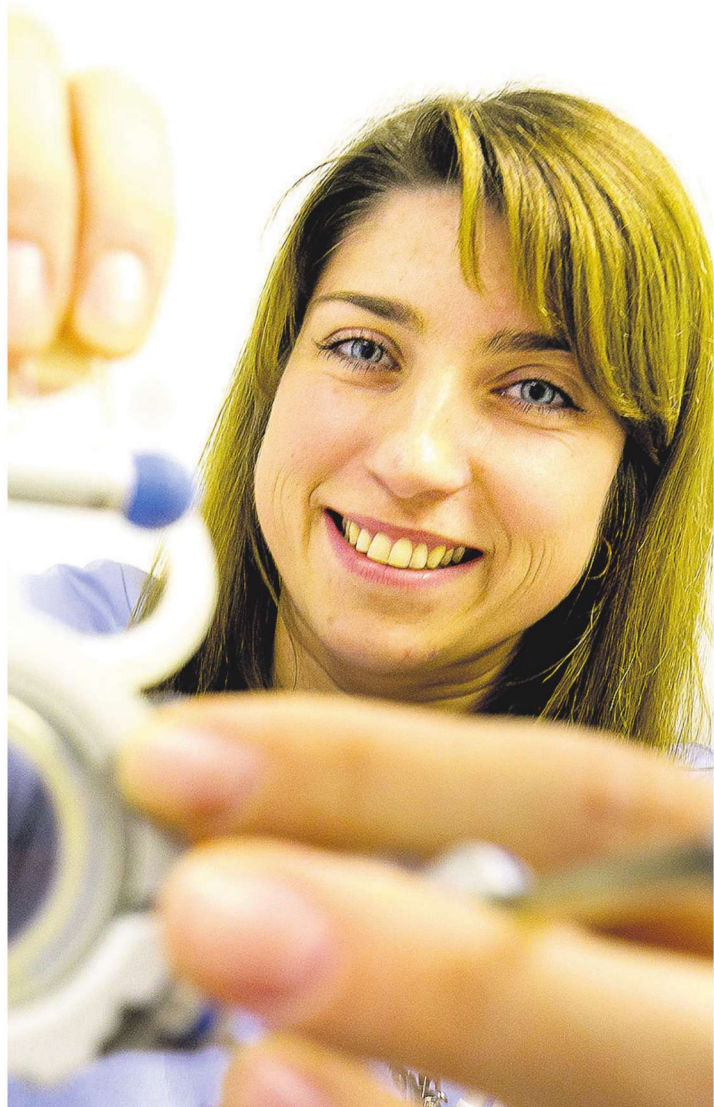
Käsimüügi silmatilkade kohta oskab õde nõu anda. Põdra andmeil on silmatilku palju, ligemalt 30 sorti, seetõttu võtab sobivaima leidmine aega. Igaüks tunneb ise, milline on talle õige ravim. Siiski ei soovita Põdra tilku tihti vahetada, vaid tarvitada üks pudelike lõpuni. Alles seejärel on tema sõnutsi selge, kas konkreetne ravim aitas.

«Kui sümptomid jäävad, tuleb ravimit vahetada,» soovib õde ja juhib tähelepanu asjaolule, et paljud silmatilgad on pika kasutusajaga: pärast pudeli avamist võib seda veel pool aastat hoida ja tilku kasutada. Õde soovib võimalusel eelistada konservandivabu tilku või geele.

Põdra sõnutsi tasuks kuivade silmade korral juua küllaldaselt vedelikke.

«Kui organismis napib vett, ei saa pisaraidki olla nii palju kui vaja,» tõdeb ta. Samuti tuleks päikeselise ilmaga nii talvel kui suvel kanda päikeseprille.

Silmatilgad leevendavad sümptomeid. «Kui pisaraid üldse pole, tekivad põletikud, sest silm peab olema niiske, silmamuna peab olema märg,» ütleb õde ja lisab, et jagub inimesi, kes vaid mõne korra tilku kasutavad ja siis käega löövad – tegelikult on silmade kibedus tänapäeva stressirohke elu tasuta kaasaanne ja seda esineb peaaegu kõigil.

Optometrist Moonika Puusild sõnas, et hämaruski koormab silmi, seetõttu ei ole soovitatav vaadata telerit pimedas toas, vaid ruum peaks olema valgustatud. Lamp asetsegu nii, et selle valgus ekraanilt võimalikult vähe peegelduks.

FOTO: URMAS LUIK / PÄRNU POSTIMEES / SCANPIX

Metssigade arvukuse piir paigas

Riiklik loomatauditõrje komisjon arutas veterinaar- ja toidumetis (VTA) jahinduslikke meetmeid metssigade populatsioonis leviva seakatku tõrjumiseks. Komisjon otsustas toetada keskkonnaameti ettepanekut viia taudi leviku peatamiseks metssigade asustustihedus üle Eesti 2018. jahiaasta lõpuks 1,5 isendini 1000 hektari kohta.

«Keskkonnaagentuuri hinnangul peaks sellise asustustiheduse puhul metsseakarjade omavahelised kontaktid sedavõrd vähenema, et taudi levik metssigade populatsioonis peatub või pidurdub oluliselt. Senini on metsseas asustustihedust Eestis keskmiselt hinnatud kuuele isendile 1000 hektari kohta,» ütles VTA peadirektori asetäitja Olev Kalda. «Madalat metsseas asustustihedust tuleks hoida, kuni Eesti on kuulutatud seakatkest vabaks.»

Metssigade populatsiooni täpsemaks hindamiseks viib keskkonnaagentuur läbi kontroll-loendused. Kogutud andmeid võrreldakse jahimeeste antud hinnangutega maakondlikes jahinduskomisjonides, et seatud küttimismahud uuesti üle vaadata.

Samuti arutati istungil keskkonnaameti ettepanekut kehtestada jahihooaja lõpuni kogu Eesti piirkonnana, kus jahipiirkonna kasutaja on kohustatud jahitunnistuse alusel andma tasuta jahiloa metsseas küttimiseks oma kinnisasjal jahti pidavale maaomanikule.

«Jahimeeste esindajad kinnitasid, et jahimehed suhtuvad küttimismahtude täitmisse väga tõsiselt ja teevad kõik, et seatud eesmärki täita. Tuginedes keskkonnaameti andmetele küttimismahtude täitmise hetkeseisust, jäi komisjon seisukohale, et maaomanikele jahipidamisõiguse andmiseks täiendava tõrjemeetmena ei ole praegu vajadust,» lisas Kalda.

Keskkonnaministeerium ja keskkonnaamet on teinud metsas leviva sigade Aafrika katku peatamiseks jahimeestele ülesandeks küttida käesoleval jahihooajal vähemalt 29 608 metssiga. 1. jaanuari seisuga on keskkonnaameti andmetel täidetud sellest mahust üle Eesti 77 protsenti (22 946 siga).

Riiklik loomatauditõrje komisjon moodustati 31. juulil 2014. aastal pärast sigade Aafrika katku diagnoosimist metssigadel Põhja-Lätis. Komisjoni kuuluvad veterinaar- ja toidumetis, veterinaar- ja toidulaboratooriumi esindajad, politsei- ja piirvalveameti ning päästeameti esindajad ja maakondlike veterinaar-keskuste juhatajad.

Kuna taud on diagnoositud nii kodu- kui metssigadel, on komisjoni töösse kaasatud ka keskkonnaministeeriumi ja keskkonnaameti esindajad.

Inimestele sigade Aafrika katk ohtu ei kujuta, kuid võib põhjustada ulatuslikku majanduslikku kahju seakavatsuskeskustele. Iga loomapidaja peab järgima kehtestatud bioturvalisuse meetmeid, et oma loomi taudi eest kaitsta. (VM)

Kärntõppe nakatunud looma haigustunnused tõve algusjärgus on sageli vaevumärgatavad. Selle kähriku puhul on näha juba selged märgid teda tabanud haigusest. FOTO: ANTS LIIGUS / PÄRNU POSTIMEES / SCANPIX

Kärntõbi võib jõuda ka koduõue

LEA MARGUS
lea.margus@ajaleht.ee

Eelmiste aastate soojad talved on hoogustanud kärntõve levikut meie metsades. Ka tänava on tulnud jahimeestelt arvukalt teateid sellest haigusest, mis ohustab ka koduloomi.

Jahimeeste ning loomaarstide hinnangul on Eestis viimastel aastatel väikekiskjate – rebase, kährikkoera – ning ka koerte hulgas täheldatud sügelisestadega nakatumise olulist tõusu.

Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni jahinduse spetsialist Margo Tannik kinnitab, et tõbi kimbutab metsloomi ka siinmail, näiteks hunte. «Võtsime andmed kokku Valga-, Põlva- ja Võrumaal kütitud huntide kohta: viieteistkümnest sel hooajal kütitud hundist kümnel esineb jahimeeste väitel kärntõbi. Seda on päris palju.»

Nakatuda võivad nii koerad kui kassid

Jahindusspetsialisti sõnul on koduloomadest ohustatud just koerad, kuid nakatuda võivad ka kassid, kui neil on olnud kontakt haiguse kandjaga. Juba kodudesse kandunud haiguse ravimine võtab aega ja raha ning mida kaugemas haigusjärgus tõvega tegelema hakata, seda halvemini see ravile allub.

Kui kodulooma saab ravida, siis metslooma puhul on nii, et ellu jäävad tugevad. Vahel ka mitte. «Hundid enamasti põevad selle haiguse läbi. See sõltub suuresti ka ilmastikuoludest: kui on karmid talved, siis kehvade karvastikuga või karvutud ja haigusest nõrgestatud loomad ei pea külmale vastu ja hukkuvad. Kui peremeesloom läbi külmub, hukkuvad ka lestad,» selgitas Tannik.

Tema sõnul ei ole kärntõppe surnud looma korjus nii nakkusohlik kui elus loom. Siiski tasub teada, et naha sisse uuristunud lestad võivad ka hukkunud peremehele elada kuni 36 tundi ning sel ajal teisi loomi nakatada. Samuti võivad lestad jääda nädalateks püsima nakatunud isendit ümbritsevasse keskkonda – eriti kui see on jahe ja niiske.

Isetervenemist loota pole mõtet

Valga loomakliiniku tohter Jaan Luht on tihti kokku puutunud kärntõppe nakatunud loomadega, keda omanikud abi saama toovad. Sageli ka viimases hädas. Tema sõnul on patsiendid peamiselt koerad.

Luht toonitas, et kui inimene

näeb oma koduloomal nimetatud haiguse tunnuseid, ei maksa ootama jääda, et ehk läheb üle. Veterinaari sõnul on see asjata ootamine, isetervenemist loota ei ole mõtet. «Oodata ei maksa, haigus on loomale ebamugav ja tekitab tugeva sügeluse, loom võib ennast kratsida ka täiesti verele,» on Luht näinud igasuguses olukorras loomi.

«Kui rääkida peamisest ohvrist – koerast –, siis ta ainult sügabki, hommikust õhtuni ja õhtust hommikuni. Nad on ikka üsna õnnetus olukorras, kui nad meile siia jõuavad. Läbi katkikraabitud naha pääsevad ligi ka muud infektsioonid ja võib tekkida lisaks nahapõletik. Sellise üle kogu organismi levinud sarkoptoosi ravi on tunduvalt kallim kui algusjärgus ravi alustamine,» on tema

sõnum, et mida varem, seda parem.

«Kui üks loom on nakatunud ning peres on mitu looma, nakatavad nad ka üksteist.» Kodused vahendid? «Koduseid vahendeid ei olegi. Proovida võib ju kõigega: püha veega ja juudas***ga või millega iganes, aga need ei toimi.»

Koera omapäi metsa ei maksa lasta

Kärntõves vaevlevad metsloomad satuvad tihti ka inimasustuse ligi – paljude teadete põhjal ka otse koduõuele. Sestap ei piisagi alati haigusest hoidumiseks sellest, et oma loom on korralikult kinni. Kindlasti aga aitab sellele kaasa, kui loom omapäi metsas ei hulgu.

Luht mainib, et ka see ei ole te-

gelikult garantii: kärntõve saab üsna sageli ka loom, kes peremehega turvaliselt ja rihma otsas jalutab.

«Ei pruugi olla, et ainult hulkuv loom saab haiguse. Kui sarkoptoosis metsloom sügab ennast vastu puid ja kui koer on sama puuga kontaktis, siis ka selline nakkuse ülekandmine on reaalne ja nakatumine täiesti võimalik.»

Luha sõnul on paraku haiguse levikus süüdi viimased küllalt leebed talved, mil külma on olnud vaid lühiajaliselt. «Kui oleks nüüd natuke rohkem külma olnud, nii miinus 25–30, siis need loomad – rebased ja kährikud, kes on peaaegu paljad karvast – ei oleks seda külma üle elanud. Ja kui haiguse levitajad hukka saavad, ei ole metsas nii palju probleeme.»

KÄRNTÕBI

Kärntõveks hüütakse rahvasuus süüdiklestade *Sarcoptes scabiei* põhjustatud naha pindmise kihi kahjustumisega kulgevat parasitaarhaigust. Sügelised parasiteerivad enam kui sajalt loomaliigil, kuid igal liigil on erinev vorm, mis antud peremeesliigile kõige paremini kohastunud. Näiteks koerte sügelisest parasiteerib põhiliselt koeral, aga ka rebasel, kährikul, hundil.

Kärntõppe nakatumine käib väga lihtsalt. Lestad kanduvad üle nii otsese kontakti teel, kokkupuutel nakatunud looma nahaga või lestadega saastunud pindadega. Uue peremehe nahale sattunud lestad uuristavad end kiirelt naha sisse ja hakkavad seal paljunema. Seejuures kahjustavad nad haigestunud looma nahka, uuristades sellesse käikusid ning toitudes lümfikoest.

Nende elutegevus tekitab tugeva kihelustunde, mistõttu loom kraabib end pidevalt, süvendades sellega nahakahjustust ning karvade osalist kuni täielikku väljalangemist.

Allikas: internet

KUIDAS VÄLTIDA NAKATUMIST?

- Väldi oma looma kokkupuuteid metsloomade ning võõraste koduloomadega.
- Juhul kui loomal esineb tugeva kihelusega ning karvade väljalangemisega kulgev nahahaigus, pöördu võimalikult kiirelt loomaarsti poole, kes teeb kindlaks haiguse tekkepõhjuse ning määrab vastavalt diagnoosile sobiva ravi. Pane tähele: on palju teisi haiguseid, mille puhul tekib kärntõvega sarnane haiguspilt, kuid nende ravi on hoopis erinev. Seega on väga oluline igal konkreetsel juhul teha kindlaks haiguse põhjus.
- Juhul kui loomal on diagnoositud sügelised, ei piisa vaid looma ravimisest. Läbi tuleb viia võimalikult põhjalik looma elukeskkonna (kuut, magamisase jms) puhastus ja töötlemine

parasiitidesse toimiva vahendiga. Kui seda ei tehta, nakatub loom uuesti.

- Kuna kärntõbi on väga nakkav haigus, tuleks juhul, kui haigus on juba ühel loomal leitud, alustada ennetava raviga ka teistel nakkusalikaga kokku puutunud loomadel.
- Kärntõve tõrjet ravimitega metsloomade populatsioonis ei ole võimalik läbi viia, sest ravida tuleks kõiki loomi ükshaaval. Haiguse leviku vähenemisele aitab kaasa loomade arvukuse langus (küttimine või populatsiooni vähenemine loodusliku valiku teel).
- Vältida tuleb metsloomadele soodsate elutingimuste loomist inimasulate/majapidamiste lähiste (prügistatud, hooldamata keskkond jmt).

Allikas: veterinaar- ja toidumet

Saalihokiturniiri võit läks Priimetsa koolile

REIN SÄINAS
rein.sainas@ajaleht.ee

Neljapäeval selgusid Valga spordihallis Valgamaa koolide 6.–9. klasside poiste Eesti Koolispordi Liidu maakondliku saalihokiturniiri parimad. Kokku käis väljakul kuus võistkonda.

Maakondlikust turniirist tuli osa saada kuus võistkonda neljast koolist. Meeskonnad mängisid ühes alagrupis ning kõik kõigiga läbi, kuid parimad selgusid kahes kategoorias. Korraga pääses väljakule neli mängijat, ilma väravahita, sest mängiti saalihoki minivariandi reeglite järgi. Mänguaega oli kaheksa minutit.

Võitjad selgitati välja nii rahvaliigas, kus ei tohi mängida ühtegi käesoleval saalihokihooajal litsentsi omavat mängijat, kui meistriliigas.

Turniiri edukaimaks võistkonnaks osutus Priimetsa põhikooli meeskond. Nelja võidu ja ühe viigiga korjati üheksa punkti ning üldvõit. Kaheksa punktiga järgnes neile Tõrva gümnaasium ning nelja punktiga Valga põhikool. Neli punkti kogus ka Lüllemäe põ-

Priimetsa põhikooli oranžides vestides hokimängijad alistasid üksteise järel oma vastased. Ainsana võitles nende vastu viigipunkti välja Valga põhikool.

FOTO: REIN SÄINAS

hikool, kuid kehvema väravatesuhtega jäadi neljandaks. Viimastena järgnesid juba Valga Välgu esimene ja teine võistkond.

Rahvaliiga arvestuses noppis esikoha Tõrva gümnaasiumi võistkond koosseisus Kurmo Kül, Karl-Kevin Kalmus, Mihkel Jaak-

son, Miko Sein, Markus Malm, Karl Reiko Laas ning Roomet Rästa. Järgnesid Valga põhikool ja Lüllemäe põhikool.

Meistriliiga tasemel mänginud võistkondadest tuli esimeseks Priimetsa põhikool, kus mängisid Daniil Petrov, Arseni Krasilnikov,

Oleg Leduhovski, Mark Tšertin, Nikita Birjukovs ja Denis Volkov. Järgnesid Valga Välgu esimene ja teine võistkond.

Valgamaa koolinoorte maakondliku saalihokiturniiri viis läbi Valga saalihokiklubi koostöös Valgamaa Spordiliiduga.

Valgas korraldatud saali jalgpalliturniiril saavutasid Puka noored küll tubli teise koha, kuid finaali võistlusel Viljandis tuli leppida vaid alagrupimängudega.

FOTO: REIN SÄINAS

Puka poisid finaali ei jõudnud

Neljapäeval viidi Viljandis läbi Eesti Koolispordi Liidu 6.–9. klasside saali jalgpalli meistriliiga finaalturniir. Valgamaad esindanud Puka poisid seekord finaali ei jõudnud.

Eesti Jalgpalli Liidu ja Eesti Koolispordi Liidu korraldatud finaalturniirist võttis osa 12 võistkonda. Mängiti kolmes alagrupis, kus kaks paremat võistkonda läksid edasi finaalmängudele. Puka keskkooli noored sattusid loosi tahtel C-gruppi, kus lisaks nendele olid võistlemas veel Tartu Annelinna kool, Pärnu Kuninga tänava kool ja Narva keeltelütseum.

Tartu Annelinna koolilt tuli Puka noortel vastu võtta suur, 1 : 8 kaotus. Narva koolilt saadi kirja kaotus tulemusena 2 : 6 ning pärast pingelist heitlust tuli 1 : 2 alla vanduda ka Pärnu Kuninga tänava koolile. Sellega jäi Puka oma alagrupi viimaseks ning Türi põhikooli ja Viljandi Paalalinna kooliga 10.–12. kohta jagama.

Saali jalgpalli finaalturniiri võitis Põltsamaa ühisgümnaasium, kes alistas Tartu Annelinna kooli. Kolmandaks tuli Haapsalu põhikool. Järgnesid Laagri kool, Pärnu Kuninga tänava kool ning Viljandi keskkool. 7.–9. kohta jäid jagama Antsla gümnaasium, Elva gümnaasium ja Narva keeltelütseum.

REIN SÄINAS

TELEVISION JA KODUINTERNET ASUKOHAST OLENEMATA

Piiramatu mahuga koduinternet ja televisioon jõuavad nüüd Sinuni ka sinna, kuhu kaabel ei ulatu

Televisioon ja koduinternet alates

21 €/kuu

Lisainfo ja tingimused telia.ee

KINNISVARA

Anda üürile **2toaline** ahikütttega korter Valgas E. Enno 20 (esimene korrus, sissekirjutus). Tel 502 4576.

Anda üürile **2toal mug** krt (1. k, Kuperjanovi tn). Tel 5650 7287, tööpäeviti.

Müüa **2toal ahik** krt (Kuperjanovi 22, võib pakkuda vahetusvariante). Tel 5564 0042.

Müüa **2toal ahikütttega** korter Kungla 19 elamus (22,8 m²). Hind 1500 €, järelmaksu võimalus. Tel 766 6240, 5342 3202.

Müüa Valgas **4toaline** ahikütttega korter 1. korrusel (omaette sissepääs, õueala) või vahetada mugavustega korteri vastu. Tel 5557 7253.

Ostan **1-2toal** korteri Tallinnas. Tel 5618 6948.

Ostan **maakodu koos maaga**, hooned võivad vajada remonti. Tel 5196 0187.

OÜ Etest PR ostab **põllu- ja metsamaad**. Tel 504 5215, 514 5215.

Soovin osta **3toalist** korterit Valga linnas. Tel 5383 0086.

Soovin üürida **2toal mug** krt (1.-3. k, toad eraldi, rõdu). Tel 5667 5903.

Üürile anda **2toal mug** krt Valga linnas. Tel 5665 5167.

Üürile anda **ühetoaline** mugavustega korter Pärna pst-l Valga linnas. Tel 5693 1462.

LOOMAD

Müüa kaks veebruaris poegivat **mullikat**. Tel 5395 2728.

METSAMATERJAL

OÜ OK Mets ostab raieõigust, **metsamaad, ümarmaterjali**. Üles-töötamine ja transport. Tel 527 8119 ja 503 3379.

Ostame **palke ja paberipuud**. Vedu meilt ja tasu kohe. Ostame ka **kasvat metsa**. Tel 502 6468.

OÜ Pinnuks ostab raieõigust, **metsakinnistuid ja metsamaterjali**. Metsa-raie kompleksteenus. Tel 5884 1203.

TÖÖ

Aitan orienteeruda **matemaatika- ja füüsikareeglite rägastikus põhikooli programmi ulatuses**. Tel 524 4054.

A.Karuse AS (Rükkeli 4, Valga) pakub tööd **RAHVUSVAHELISTE VEDUDE AUTOJUHILE** (Eesti–Saksa–Eesti). Tel 507 3000 või allain@akaruse.ee

Pakun tööd rahvusvaheliste vedude autojuhile Eesti-Venemaa suunal. Tel 501 3193.

Pakun tööd rahvusvaheliste vedude **autojuhile** Eesti-Saksa-Taani-Hollandi-Belgia-Eesti suunal. Tel 501 3193.

PÕLLUNDUS

Müüa **mahenisu, paljasteraline kaer, speltanisu**. Tel 5615 5533.

SÕIDUKID

1994.-2006. a **autode kokkuost**. Tel 553 3060.

Müüa **Toyota** Corolla Verso (08), Toyota Avensis Verso (03). Tel 503 0530.

TEENUS

Ennustusliin **24/7/365**, kõneminuti hind 1,08 €. Kui sul on küsimus, on olemas ka vastus. Helista tel 900 9889.

Lumetõrje katustelt ja jääpurikate eemaldamine. Tel 5638 8994.

Mobiilse saekaatri teenus. Tel 5662 0921.

Raamatupidamisteenus. Tel 517 0613, kreedorv@gmail.com

Salvkaevude puhastamine (üle Eest-i). Tel 5634 4807.

Salvkaevude rajamine aasta ringi. **Kaevurakete** müük. Tel 5620 2420, www.amendero.eu/kaevud

Tantsumuusika ühemehebändilt igale eale. Öhtu juhtimine. Tel 514 9885.

Teemantpuurimine. Tel 5668 9845, www.teemantpuur.eu

KAARDID ENNUSTAVAD. Tel 900 1727. 24 h. ennustus.ee

Ohtlike **puude langetamine ja puude hooldus**. Tel 5664 1413.

Ohtlike **puude langetamine ja puude hooldus**. Tel 5699 9687.

Salvkaevude kaevamine, puhastami-ne ja remont. Tel 5679 3951.

Santehnilised tööd. Tel 5887 7383.

MÜÜK

Ehitusliku saematerjali müük. Pide-valt suur valik ja soodne hind. Trans-pordi võimalus. Tel 522 9571.

TRIMO
C R E D I T

SOODSAD LAENUD
WWW.TRIMO.EE

Tegemist on finants-teenuse reklaamiga. Tutvu tingimustega konsulteer. Krediidikuluks määratakse näide: 5000€/6 kuud - 47%.

Aleksandri 1-36
Tartu
Tel 730 2155
800 2424

Küttepuid, 6 rm koorem. Tel 528 6403.

Sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliidid ja boilerid. Tel 505 4355.

Saunavooder 8 €/m². Tel 5645 2170, pakkpuit.ee

Müüa **kamina-, pliidipuid ja kütteklotse** võrgus. H al 1,50 €. Tel 528 6403.

Müüa **ehituslaudu ja prusse**, hind al 150 €/tm. Tel 508 3045.

Müüa **küttepuid** (lepp), 30 cm, 40 cm, 50 cm. Hind al 28 €/rm. Tel 508 3045.

Müüa **põranda-, voodri- ja ehituslaudu**. Erinevad laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Müüa **suitsuvorsti ja maasinki** väikehulgi, kohaletoomisega. Tel 5196 2628 või 5351 7414.

Müüa **voodri- ja põrandalaudu, krunditud välisvoodrilaudu**. Vedu tasuta. Tel 503 1859.

Lõhutud lepaküttepuid. Tel 5354 2420.

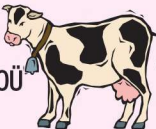
Müüa kuivi **pakitud kütteklotse ja kaminapuid, pelleteid ning puit- ja turbabriketti** alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Ostame veiseid
(lehmad, mullikad, pullid)

Ostame lüpsikarja, kuni 200 lüpsilehma

Tasume kohe, soovi korral sularahas

NTN Teenused OÜ
Tel 5551 2929

Müüa soodsa hinnaga **sealiha**. Vajadusel tükeldamine. Tel 5354 3002, 505 9151.

Müügil **turba- ja puitbriketti**. Tel 766 9331, www.silvaagro.ee

Otse tootjalt **Preemium pellet** al 160 €, **kuivad kütteklotsid, kaminapuud, puitbrikett** al 129 € ja **turbabrikett** al 114 €. Tel 506 8501.

OST

Ostan **metsakinnistuid ja raieõigust, okaspuupalke** kuni 70 €/tm. Tel 525 8067.

Soovin osta nõukaaegset mööblit. Tel 508 3907.

KAOTATUD

Valgas Pikas tänavas on laupäeval, 23.01 kaduma läinud **kass**. Välimuselt pruun-must-valge, suuremate silmadega ja koheva karvaga. Reageerib nimele Präänik. Kui oled meie sõbrakest näinud, siis palun helista numbrile 5690 8520.

Juba õõ on üle õhtu laskund, metsas kajab õise linnu hui. Minu südamesse jäänud raskus - vaikselt metsajärvel üksik luik...
(E. Uibo)

Kallis
ANDRUS PÄSS
31.01.1963-31.01.2011

Mälestavad leinas ja meenutavad 53. sünni- ja 5. surma-aastapäeval lesk, lapsed, õde ja vend peredega.

Teatame sügava kurbusega, et lahkus meie kallis ema ja vanaema
LIIDI ZVIRBULIS
06.07.1944-29.01.2016

Leinavad poeg ja tütar perega.

Ärasaatmine 31. jaanuaril kl 13 Toogipalu kalmistu kabelis.

Elu on tundmatu tee, keegi ei tea, kuidas lõpeb see...

Südamlik kaastunne Uljas Zvirbulisele kalli
EMA
kaotuse puhul.

Linnahooldusameti kollektiiv

Tuul Sind unustab küsida, jälje tasandab liiv, kuid meie südamest iialgi Sind aastad ei vii...

Kallist
JUTA VAHERIT
06.05.1940-30.01.2015 mälestavad 1. surma-aastapäeval lesk, lapsed, õed ja vend peredega.

Sind leinama jääb kodumaja, igatsema koduüü...

Teatame sügava kurbusega, et lahkus meie kallis abikaasa, isa, vanaisa ja äi
ALAR-OLAF KÕIV
19.12.1949-29.01.2016

Leinavad omaksed.

Ärasaatmine 3. veebruaril kl 12 Valga Jaani kirikust Toogipalu kalmistule.

Südamlik kaastunne Uljasele ja Ritale ema
LIIDI ZVIRBULISE
surma puhul.
Arvo ja Ene

Avaldame kaastunnet Uljas Zvirbulisele
EMA
surma puhul.
Valga Linnavalitsus

Südamlik kaastunne Helmile kalli poja, Aita ja Leelo perele venna ja onu
AARE MOORA
kaotuse puhul.
Johansonid

Vaikselt lahkusid, isake hea, muredest, valudest enam ei tea...

Siiras kaastunne Lyle kalli isa
ALAR-OLAF KÕIVU
kaotuse puhul.

Töökaaslased Valga Maximast

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikselt leinas langetame pea...

Südamlik kaastunne Heitile perega kalli venna
ALAR-OLAF KÕIVU
kaotuse puhul.

Rein ja Jaan peredega

Mis tulema peab, see tuleb. Kellel otsa saab aeg, see läheb. Minnes võtab ta kambrist tule ja süütab taevasse tähe...

Tunneme kaasa Ritale kalli
EMA
surma puhul.

Töökaaslased Valga Rimist

Mälestame
VALTER KAMMI.
Meie kaastunne Toomasele ja lähedastele.

Tõrva Ujula tänava naabrid

RAIMUND SABAS
Avaldame kaastunnet Silvile ja pojale abikaasa ja isa kaotuse puhul.
Olev, Tiia ja Marju perega

Avaldame kaastunnet Kristel ja Ivar Undile kalli isa ja äia
ALAR-OLAF KÕIVU
kaotuse puhul.
Valgamaa Kutseõppekeskuse kollektiiv

Südamlik kaastunne Kaietele kalli venna
ALAR-OLAF KÕIVU
kaotuse puhul.
Kolleevid Valga maavalitsusest

Südamlik kaastunne Toomasele kalli isa
VALTER KAMMI
kaotuse puhul.

Karmen, Margit ja Rein

Südamlik kaastunne Toomasele kalli isa
VALTER KAMMI
kaotuse puhul.
Mälestab Ülo perega.

Südamlik kaastunne õpetaja Erelinile kalli
VANAISA
kaotuse puhul.
Urve, Kristi, Anu

Südamlik kaastunne Toomasele isa
VALTER KAMMI
kaotuse puhul.
Anneli ja Kalmer

Mälestame kauaaegset ASi Valga Vesi juhti
VALTER KAMMI.
Avaldame kaastunnet omastele. Valga Linnavalikogu ja Valga Linnavalitsus

30⁺
Available on the App Store
ANDROID APP ON Google play

30pluss
LAE TASUTA LOE TASUTA

KASUTATUD ASJAD

Müüa soodsalt **televisior** Samsung 32", digiboks sees. Tel 5341 9155, 764 2082.

Ostan **paadimootori** 5–50 hj. Tel 5814 0693.

Ostan **vanu raamatuid, maale, graafikat, märke**, medaleid, münte, paberrahasid, nõusid, fotosid, postkaarte, mööblit, samovare, kellasid, ehteid jne. Tel 5829 9810.

Ostan merevaigust kaelakee ja muid veneaegseid naiste ehteid (sõled, prossid, sõrmused, käevõru, käekellad jne). Huvitavad ka vanad lauanoõud, kujukesed, rahvariided ja palju muud! ALATI teen hea pakkumise ja aus asjaajamine. Tel 5639 7329. Liina

Ostan nõukogudeaegse **vahvlimasi-na**. Tel 5629 8981.

Ostan nõukogudeaegseid **raamatuid ja viniüplaste**. Tel 5804 6910.

Ostan veneaegseid fotoaparaate ja neile sobivaid erinevaid objektive (INDUSTAR, HELIOS, MIR, JUPITER jne), makrolöötsa, binokleid, optikat, albumeid, vanu fotosid, negative ja muud **fototehnikat**. Tel 5872 5458.

Ruttab aeg ja rangeb nutt, järele jääb vaid mälestus. Su kalmul mälestuste küünal las loidab sooja leegiga...

REIN BLAUBERGI
29.01.1956-14.11.1996 mälestavad 60. sünniaastapäeval Karin, Katrin ja Rain.

Siiras kaastunne Svetlanale perega kalli ema, vanaema ja ämma
MARIE
kaotuse puhul.
Perekond Bogatšov

GOLDHAND OÜ
KÕIK E HITUSEST!

✓ sise- ja väliviimistlustööd	✓ rakkekaevude kaevamine
✓ korterite remont	ja pumplate ehitus
✓ sanitaartehnilised tööd	✓ üldehitustööd
✓ remonditööd	✓ katusetööd
✓ korteriühistutele	✓ betoonitööd
✓ kindlustuskahjude	✓ fassaaditööd
taastamistööd	✓ elektritööd

tel. +372 518 9225
e-mail: andres@goldhand.ee
www.goldhand.ee

Pindi Kinnisvara - juba 20 aastat Teie kõrval.

Oleme abiks kinnisvara müümisel ja ostmisel, üürile andmisel, üürile võtmisel ning hindamisel.

Vabaduse 27, Valga · 610 3903
valga@pindi.ee · www.pindi.ee

Juhtiv kinnisvarabüroo Eestis!

John Patricku komöödia

PETISED

VANA BASKINI TEATER

“Kui riik petab meid, siis meie võime riiki petta”

08.02. VALGA KULTUURIKESKUS

Piletid müügil Piletilevis ja kohapeal.

Saka Mõis – PANKRANNIKU PÄRL!

SÕBRAKUUPAKETT

Sisaldab:

- kahekohaline tuba
- rikkalik hommikusöök
- sauna- ja basseinala kasutus (1,5 tundi)
- trühhlid toas
- pudel vahuveini

Paketi hind 59 €
(kehtib broneerimiseks märtsikuu lõpuni).

Saka Cliff Hotel & SPA

Saka Mõis
Kohtla vald, Ida-Virumaa
Info 336 4900
Broneerimine 336 4901
saka@saka.ee | www.saka.ee

NARVA MUUSEUM

KEVADINE KOOLIVAHEAG
19.-27.03.2016

IGA PÄEV alates kl 12.00
mänguline tegelusprogramm kogu perele. Saadaval ainult kevadisel koolivaheajal!

24.03. kell 19.00
Elamusekursioon „VANA NARVA LEGENDID“.
Lood Narva neitsi iludusest, noore Olavi vaprust, sõprusest ja vaenu- sest, armastusest ja neimaihast. Ekskursioon toimub eesti keeles, vajalik eelregistreerimine.
HIND 12 € inimese kohta

ÖINE SEIKLUS
Narva Muuseum kutsub öisele seiklusele Narva linnuses!
Programm sobib kooligruppidele
Rohkem info:
•www.narvamuuseum.ee

NARVA MUUSEUM

NARVA MUUSEUM, Peterburi 2, 20308 Narva, tel. (+372) 359 9230 •www.narvamuuseum.ee

Vajad lõdvestust kogunenud pingetest?
Tule koos kaaslasega ja veetke
lõõgastav lühipuhkus meie ravispaas!

LÕÕGASTUS RAVISPAAS kaaslasele 50% soodsamalt!

Paketis 2 ööd valitud toas, täistoitlustus, sauna- ja basseinikeskuse piiramatult kasutamine, 2 erinevat raviprotseduuri ja hommikuvõimlemised.

Soodushind alates 141 €/2 ööd kahele (tavahind al. 188 €)
Puhkamiseks kuni 18.03.2016

Hind 2-öisele
pakatile alates
35,25 €/öö
inimese kohta

Oled Sa noor või veidi eakam –
KOOS PÄRNUSSE PUHKAMA TULLA on tore!

MÕNUSALT TERVEMAKS kahekesi puhkamiseks
pühapäevast neljapäevani koos täistoitlustusega, Termide kasutamisega,
arsti konsultatsiooni ja 9 raviprotseduuriga **kaaslasele 50% soodsamalt.**

Soodushind alates 238,50 €/4 ööd kahele (tavahind al. 318 €)
Puhkamiseks kuni 13.03.2016

Hind 4-öisele
pakatile alates
29,80 €/öö
inimese kohta

Lisainfo ja broneerimine: | tel 447 6905 | sales@spaestonia.ee | www.spaestonia.ee | ESTONIA Medical Spa & Hotel | Pärna 12/Säase 7, PÄRNU